XIII. évfolyam 5. szám Közérdekű magazin 2009. szeptember-október

Tám László: Pécs-Belváros temploma Gyertyaszentelő Boldogasszony tiszteletére

Tám László légifotói a 8–9. oldalon

Komlós Attila
Szardínia
5. oldal

Motesiky Árpád
Teodóz atya 80 éves
27. oldal

Rónaky Edit
Olvasólámpa
12. oldal

Kocsis József
Fények a sötét paradicsomból
3–4. oldal

Bányai Tamás
Jegyzetek
25. oldal

Judit Hagner
„…akkor az egészen más”
23. oldal

Jéki László
Fánkot kelesztünk
21. oldal

L. Csépányi Katalin
Díjátadás Sepsiszentgyörgyön
7. oldal

Deák Márta
Operália – 2009
6. oldal

Tartalom

Kocsis József: Fények a sötét paradicsomból 4
Komlós Attila: Szardínia 5
Deák Márta: Operalia 6
L. Csépányi Katalin: Díjátadás Sepsiszentgyörgyön 7
Tám László rovata: Pécsi templomok 8–9
Videcz Ferenc: Elesett szavak 10
Kocsis József: Kóta Dénesnél Winkler András versei 11
Rónaky Edit: Olvasólámpa Bandi András: Olvasóliget 12
Kardhordó Kálmán: Bélyegvilág Versek 13
Törtely Zsuzsa: Könyvszemle Szarvas István írása 14
Fiatalok oldala Próza, vers 15
Rejtvények, varázskép 16–17
Németh Tamás írása 18
Szarvas István: Beszélgetés Prof. Dr. Magda Sándorral 19
Czupy György: Simonyi József www.elhunytak.hu 20
Jéki László: Fánkot kelesztünk 21
Rónai Béla: Magyarul – magyarán „Evet, evet, evet!” 22
Judit Hagner: „…akkor az egészen más” 23
Dr. Vargha Dezső: Gulag 24
Bányai Tamás: Jegyzetek 25
III. Palóc Párnafesztivál V. Bédai búcsú 26
Motesiky Árpád (Felvidék): Teodóz atya 80 éves 27
Szigetvári Krisztián 2/3 oldala Rónaky Edit: Humor 28
Logika- és memóriafejlesztés Az Alexandra újdonságai 29
Lenkey István: Költőt avatunk Trebbin Ágost írása 30
Román Kati könyve 31

Operalia 2009

Plácido Domingo és fiatal tehetségek koncertje Pécsett

Alexey Kudrya tenor, Oroszország

Julia Novikova szoprán, Oroszország

2009-ben Pécs és Budapest adott otthont az Operalia Nemzetközi Énekversenynek. Az Operalia non-profit szervezet, amelyet Plácido Domingo alapított 1993-ban, azzal a szándékkal, hogy új tehetségeket fedezzen fel az operaéneklés számára, valamint iránymutatást adjon nekik művészi pályájuk további alakításához. Az idei verseny elő- és középdöntőit a Pécsi Nemzeti Színházban tartották, a döntőt Budapesten, az Operaházban.

Az énekverseny történetében első alkalommal fordult elő, hogy a döntőt követően ingyenes gálakoncertet adtak a győztesek és az alapító Plácido Domingo. A pécsi Dóm téren augusztus 8-án este tízezer néző előtt tartott koncerten fellépett az orosz Julia Novikova és Alexey Kudrya első díjasok, valamint Auxiliadora Toledano spanyol szoprán, Wenwei Zhang kínai basszus, Annalisa Stroppa olasz mezzoszoprán, és Simon Brigitta magyar szoprán, a verseny legfiatalabb indulója. Az énekeseket a Pécs 2010 EKF program nagykövete, a Pannon Filharmonikusok kísérte, Israel Gursky vezényletével.

A karmesteri pálcát több alkalommal Domingo mester vette kézbe a közönség nagy örömére. A fellépő művészek népszerű operaáriákat, valamint zarzuelákat adtak elő; a koncertszerű előadáson a lehetőségekhez mérten helyenként színészi megoldásokat is alkalmazva. A számos ráadás között szerepelt a pécsi Dóm téren 1991-ben látogatást tett II. János Pál pápa egyik megzenésített verse, továbbá áriák, spanyol dalok, slágerek és közkedvelt operettrészletek. Aki részt vett a koncerten, életre szóló szép élménnyel gazdagodhatott.

Plácido Domingo a pécsi sajtótájékoztatón

KOMLÓS ATTILA

(*A szerző felvételei az Operalia pécsi középdöntőjén és a sajtótájékoztatón készültek*)

* * *

Lapunk 6. oldalán Deák Márta, a Pannon Filharmonikusok koncertmestere számol be az Operaliáról.

Web-ajánló
www.hetedhethatar.hu
195 szerzőnk 2719 alkotása olvasható a Hetedhéthatár web-oldalán

Lapunkat rendszeresen szemlézi Magyarország legnagyobb médiafigyelője az OBSERVER
Observer Budapest Médiafigyelő Kft.
1084 Budapest, VIII., Auróra u. 11. Tel.: 303-4744, http://www.observer.hu

Közérdekű magazin
Szerkeszti: **L. Csépányi Katalin**
HETEDHÉTHATÁR
Kiadja a Hétháter Bt. A kiadásért a kiadó vezetője felel.
Postacím: 7614 Pécs, Pf. 59.
A kiadó címe: 7761 Kozármisleny, Mikszáth Kálmán u. 24.
Telefon/fax: 72/370-264 • Mobil: 30/575-3997 • e-mail: hethatar@t-online.hu
Internet elérhetőség: www.hetedhethatar.hu, hethatar@hetedhethatar.hu
Tördelés: Edenscript Kft. 7625 Pécs, Vilmos u. 39/a., www.edenscript.hu
Előfizethető a kiadónál.
Előfizetési díj 12 számra: 1500 Ft.
Bankszámlaszám: 50100112-12005985
Készült a Bornus 2009 Kft. nyomdájában, Pécs, Közraktár u. 4-6. Felelős vezető: Borbély Tamás
ISSN-1418-1096

e.graphic stúdió
névjegy szórólap levélpapír könyv prospektus meghívó
tervezése, nyomtatása
www.edenscript.hu
7624 Pécs, Hungária u. 14.
Tel./fax: 72/227-350 info@edenscript.hu

Amennyiben kedveli lapunkat, támogassa a Hetedhéthatárt előfizetéssel!
Kérésre postai utalványt küldünk (7614 Pécs, Pf. 59.). Bankszámlaszám: 50100112-12005985

Kocsis József

Fények a sötét paradicsomból

Irén Anna Jozefa

Irén Anna Jozefa térdig érő, fehér lenvászon ruhácskában áll a kanapén, ruháját kombinépánt tartja, kivillan meztelen válla, ahogy jobbkezével hátranyúl, és lenszőke, semmi kis haját pödörgeti álmatagon. Balját könyökben kissé meghajlítva előretartja, átnyúl a vastagodó időn és megérint.

Nagyra nyíló szemekkel néz rám, és követ a pillantásával. Mozdulatlan, csak a tekintetével fordul felém; mozgékony ez a tekintet, ha elindulok, velem tart, ha megállok, megáll. Nem enged el, rögeszmésen kísér. Különös, hogy úgy érzem mégis, nem engem lát, nézése elsuhan kétoldalt mellettem, mintha mögém nézne, mintha állna mögöttem valaki, idegen, attól ez a tartózkodó mosolykezdemény a szájszegletében; fényképész talán, s kezét magasra emelve bohóckodik, integet az ujjaival, repül a kismadár, nem tudok összekapcsolódni vele, nézése súrolja az enyémet, mintha hárítaná a közeledésemet.

A kettős ágy melletti éjjeliszekrény fölött lógaszkodik Irén Anna Jozefa, hetven éve csodálkozik ki a képkeretből lenge lenvászon szoknyában, a lábszárán visszahajtott fehér térdzokniban, fekete-fehér lakkcipőcskében. Kiss fotó, Bonyhád, olvasom az aranykeretes nagyítás alatt, és ott az évszám is, 1939, egy éves hát éppen, és egy éves azóta is egyhuzamban, hetven éve annyi, azóta néz ki az ismerős bútorokra, fogadja a látogatóba érkező családtagokat, régieket és újakat, Irént legtöbbször, aki olyan gyakran és elmaradhatatlanul érkezik, mintha menetrend írná elő az érkezését, és aki nevei közül az Irént és az Annát vállalja, ám a Jozefát elhallgatná legszívesebben, valahányszor a soros unoka kérdező korba kerülvén érdeklődik, de hiába, a nagyobbak kibeszélik, így hát kitudódik és nevetésbe torkollik a lelepleződés, méghogy Jozefa, ezt meg ki találta ki, és hiába, hogy kimagyarázza: nem „igazi” neve ez a mamának, egyik távoli rokona ragasztotta rá, bérmakeresztanyja lett később, így lett Jozefa, nevetnek csak jókedvűen, és Irén Anna Jozefa arcán is mosollyá fényesedik az a rejtelmes, alig érzékelhető, titokzatos derengés, a csaknem barátságos fintor az ajkak szögletében. Ezzel találkozik, akárha tükörbe nézne Irén, valahányszor hazaérve a szobába lép. Huszonnyolc éve vele érkezem én is, Irén Anna Jozefa is egyre ismerősebb pillantással méreget, követ a tekintetével, némi tartózkodással, igaz, de már nem idegenkedve; akár arra is gondolhatnék, kedvel engem ez a titokzatos mosolyú, a képidőben egy esztendős csöppség, képidejét magában megőrző örök jelenidejű mása: Irén, a békét teremtő, Anna, aki olyan, mintha egy nő imára kulcsolná a kezét boldogan, együgyűen és jóságosan (Márai), és a Józsefből feminizált, a bennem önmagára ismerő másik felem, a gyarapító Jozefa, a mindenkori jelent otthonossá formáló Irén-Anna-Jozefa, aki lenvászon kisszoknyás korától keres a tekintetével, szája sarkában bujkáló mosolyát hordozza utánam, kifényesedő pillantása elkísér mindenhová, végigsimít gyengéden, és előrenyújtott keze is mintha egyre közelebb kerülne hozzám, átnyúl a megállíthatatlanul vastagodó időn, és fogva tart.

Strandlabda

Ha megesik olykor, hogy a négy lány összetalálkozik a Kertalja soron, hamarosan olyan gyerekzsivaj fogja körül őket, hogy nincs könnyű dolguk, amikor azt számolgatják, pontosan mennyit is, kétszázötvennél bizonyosan többet hordtak itt össze évekből, nehéz azok közt eligazodni, ám csakhamar átláthatóbb időkbe érkeznek visszaszökellve, ahol ötven is nehezen számolódik össze négyük életkorából; kétszáz évnyi hát a különbség, idehallik mégis onnan a sűrű gyereklárma, átúsznak a hangok az évtizedeken, mintha csak egy sövény volna a választófal, labdapattintgatások hangja hallatszik mögüle muzsikás felhangokkal, ahogy a nagyon keményre felfújt gumilabda tud megszólalni visszhangos zöndüléssel, ha benne nagyobb tömegű levegő szorong összelapítva, újlabdahangon énekel, ritmuszökkenőkkel, lágyabb huppanások mérő ütemére. Egy labdapattintásból kibomlik az elmúlt idő, lefeslik róla a gyerekkor, és benépesül a Kertalja a sor labdázó gyerekekkel, ott van közöttük a négy lány is, pöttyögetik a labdát, vezetik ütögetve a járdán maguk előtt, egymásnak menet közben átadva hátrálnak vissza végig a házak előtt, egy-egy bravúrosabb pattintáskor kifordulnak, pergős szoknyájuk tarka kupolája alól vékony lábszáruk kifehérlik; befordulnak az ötös számú ház udvarába, elképzelt strand fövenyén pattog a labda, valóságosnak remélt strandon, ott készült volna az a valóságos udvar valóságos hátsó szögletében, napokig ásták, mélyítették az eltervezett medencét, és redőző hullámok fényjátékát vetítették az idomtalan gödör egyenetlen altalajára, és szinte érezték testükön a víz lágy érintését, hűsítő cirógatását. Tényleg, honnan lett volna víz bele, nevetnek *most*, *akkor* ez föl sem merült, egy strandhoz hozzá tartozik a víz, abban víznek lennie kell, ahogy az utca túlfelén az árok is meg-

(Folytatás a 4. oldalon)

Támogatók

BIOKOM Kft.

Bázis-Art Generál

Finish 987 Kft.

Szigetvári Takarékszövetkezet

Iparos Kisvendéglő

Netmester Produkció
www.netmester.hu

Következő számunk 2009. november 13-án jelenik meg a Hetedhéthatárt az alapítástól támogató Szántó Dezső emlékére

Kocsis József

Fények a sötét paradicsomból

(Folytatás a 3. oldalról)

telik magától időnként, megtapasztalták ezt sokszor, s rohan bugyborogva, és ott visítoznak az utcabéli gyerekek tapicskolva a sáros zuhatagban, nagyobb záporok idején belegázolva térdig, és csak legfelül volt hideg, az alján tipródva lábujjaik között a sár langyosan türemkedett át; talán ilyesféle vizet képzeltek az ő strandjukba is, hancúrozásra kiváltképp alkalmasat, álmaik strandjába, amely más volt, mint a mindenkivel közös beton fürdőmedence a város közepén, ahová eljártak az izzadságos strandépítés fáradalmait kipihenni, és eljártak máskor is, rendszeresen, mert a kerítésén mindig hívogató, nagy nevetések buktak át, idehallani máig az összemosódó gyerekhangok hullámveréseit, a csobbanások jól körülhatárolódó foltjait és a vékonyka hangok sikongását közöttük, kihallatszik közülük Irén öccsének sipító szopránja, mintha metsző fényű szalagokat lebegtetne a szél a medence fölött, idehallatszik távolról, elhalkul és fölerősödik, lüktet a dobhártyámon az összemosódó strandlárma, Irén hangját hallom, kislányosan csilingel, bugyborékolva, mert tele a szája vízzel, köpköd, a szemét törülgeti, nem lát jól fölmerülve és kiemelkedve a vízből, csak homályosan látja a felé mutogató barátnőit, akik összenevetnek és kezüket a szájuk elé kapják vihogva, velük nevet, aztán gyanakszik, ezek alighanem rajta nevetnek, mi van itt nevetni való, körülnéz, aztán maga elé mered, két melle ott fehérlik előtte, elszabadultan lebeg a víz tetején, a felhajtóerő jobb emelőnek bizonyul a melltartónál is, amely, jaj, nincs sehol, és itt úszik ő melltartó nélkül, meztelen felsőtesttel, ki tudja, mióta, ezek meg csak nevetgélnek, ahelyett, hogy segítenének rajta, ezt *most* meséli Irén, én mégis *akkor* látom, elvarázsol a labdapattintgatások örök jelenideje, látom a fickándozó kislánymelleket, lubickolásuk apró kis csobbanásai belesimulnak a strandzsivaj hullámveréseibe, remegősen gömbölyödő ikerpár úszik a víz tetején, orrocskájukat kidugják, ágaskodva igyekeznek a felszín fölé emelkedni, hiába takarja félkarral, hogy oldalazva, egykezes tempókkal a bikinifelsőt végre elérje, aztán elmerülve fölcsatolja, és fölbukkanva már a többiekkel nevet, arca kipirosodik, ez csak velem eshet meg, mondja, és a többiek erre ráerősítenek egy újabb történettel, amikor strandolásukat egy hirtelen jött szeles időváltozás szakította meg, nem volt idő megvárni a fürdőruha megszáradását, Irén két úttörőnyakkendőből csomózott bugyit magának nagyhirtelen, és persze, hogy a viharos szél többször is a nyakába emelte szoknyáját a hazaúton, és a kivillanó piros nyakkendőkből akárki megtudhatta, hogy kinőtt ő már a kéknyakkendős kislánykorból… Nevetnek ezen is, visszamenőleg vihancolva, csitrisen, és az égbolt kékje most úgy feszül föléjük, mintha valamikori kisdobosnyakkendőkből volna összecsomózva, és óriás fagylalttölcsérbe kívánkozó felhőgomolyok, nagy, habos gombócok úszkálnak alatta, illik hozzájuk az időkön átszűrődő strandlárma, amelynek hullámzását labdapattintgatások pettyezik muzsikás újlabda hangon, és úgy érzik most, hogy egyetlen kéken duzzadó, hatalmas pöttyös labda a világ körülöttük.

Kiállítás

Tám László képei

Pécsi templomok címmel kiállítás nyílik szeptember 17-én, csütörtökön 18 órakor a Művészetek és Irodalom Házában. Tám László fotóművész 37 templomról készített felvételeket, a kiállításon ezek közül 17 templom látható. A többi templomot a megnyitót követően diaporámával mutatja be a megjelenteknek Tám László.

A kiállítást Tüskés Tibor író nyitja meg. A képeket október 9-ig lehet megtekinteni a Művészetek és Irodalom Háza Martyn Ferenc Galériájában.

Tám László munka közben a Pécsi Székesegyház apostolszobrai között (Komlós Attila felvétele)

Az Egyház Évében, a Pécsi Egyházmegye fennállásának 1000. évfordulóján a Pécsi Püspökséggel összefogva mutatja be a Művészetek és Irodalom Háza Tám László fotóművész képeit. A tárlat középpontjában a pécsi templomok és az élő egyház megjelenítése áll. A többszörösen is aktuális kiállítás fő célkitűzése nemcsak a műemléki értékek bemutatása – noha ez elkerülhetetlen a választott téma okán –, hanem az azokban ma is zajló hitélet hétköznapjainak megmutatása – hídverés az ezer évvel ezelőtti alapítás és a ma emberének egyháza között.

IPAROS KISVENDÉGLŐ

Pécs, Rákóczi út 24-26.

Tel.: 72/333-400, 30/9373-400
e-mail: info@iparoskisvendeglo.hu
www.iparoskisvendeglo.hu
Nyitva: Hétfőtől szombatig 11.30 – 22.30
Vasárnap 11.30 – 16.00
Három teremben 20-tól 60 főig
elkülönített rendezvény tartható.

Fischer János üzletvezető

• Étkezési utalványokat elfogadunk:
kék és piros színekben
Ticket Restaurant
Cheque Déjeuner
Sodexho Pass
• Üdülési csekket is elfogadunk
• Bankkártyával is lehet fizetni

Főétel rendelésekor grátisz jár egy adag húsleves metélttel!

Komlós Attila

Szardínia – 2.

Szardíniai körutazásunkat a sziget nyugati részén folytatjuk. Alghero kikötővárosából dél felé utazunk tovább a fantasztikus szépségű tengerparton. Az abráziós partjáról nevezetes Santa Caterina di Pittinuri településen állunk meg elsőként, ahol nem csupán a hullámverés által folyamatosan pusztuló hófehér sziklákból álló part nyújt pazar látványt, hanem a település mesébe illő formájú házai is, a rengeteg színpompás leanderrel és más, virágzó növénnyel.

Santa Caterina di Pittinuri

Továbbhaladva déli irányba, a Sinis-félszigeten található ókori romvárost, Tharros-t keressük fel. Tharros városát a fóniciaiak alapították az i. e. 8. században. A település később római kézre került, majd az i. sz. 10. században a szaracén hódítók rombolták le. A parkolótól gumikerekes kisvonattal közelítjük meg az ókori romokat.

Tharros, rommező

Tharros, a San Giovanni di Sinis bazilika belseje

Az elkerített területen található rommező belépő ellenében látogatható, viszont a kerítésen kívülről az egész környéket átfogó látványban részesülhetünk. A parkolóhoz visszafelé útban érdemes a kisvonat helyett gyalog menni, így van lehetőségünk olyan különlegességeket is felfedezni, amelyek nem tartoznak a fő turistaattrakciók közé: például a ma is használatban levő réges-régi halászházat, vagy az út mentén elszórtan álló kőfaragásokat. Tharros nevezetességei közül zárásként a negyedik-ötödik századból származó San Giovanni di Sinis bazilikát tekintjük meg kívül-belül.

Oristano

Szintén fóniciai alapítású város a napjainkban harmincezer lakosú Oristano. Fő látványossága az egykori városfalból magmaradt, 19 méter magas Szt. Kristóf torony.

Barumini, nurágék

Számos temploma közül legmonumentálisabb a katedrális, mely bizánci, gótikus és barokk stíluselemeket egyaránt hordoz. Oristano különleges eseménye minden évben a karnevál idején rendezett lovasverseny, az 500 éves múltra visszatekintő Sa Sartiglia. A verseny lényege, hogy a lóval vágtázó álarcos katonának egy kötélre akasztott kis fémkarikát kell a kardjával „levadásznia”.

A történelmi emlékekben bővelkedő Szardínia újabb meglepetése Barumini településen vár bennünket. Itt találhatók a nurágék, az ősi kőépítmények, melyek abból a korszakból származnak, amikor a boltíveket még nem ismerték.

A tereket úgy fedték le, hogy a formára hasított köveket fokozatosan szűkülő körben tették egymás tetejére, amíg fent össze nem ért az építmény. Az egykor hegyes kúp alakú házikók napjainkra csak részleteiben maradtak fenn, de az élményszerű idegenvezetés és a szemléletes magyarázó ábrák segítségével könnyen magunk elé képzelhetjük, milyen is lehetett egykor a település.

(*A szerző felvételei*)

Kedves Olvasóink! Komlós Attila
„Világ körüli utazás” című fotókiállítása
2009. augusztus 28-tól szeptember 25-ig tekinthető meg
a pécsi Walzer Kávéházban (Ferencesek u. 9.), a kávéház nyitvatartási idejében.
A Pécsi Tudományegyetemen földrajz-turizmus szakon végzett barátunk és szerzőtársunk az utóbbi években 35 országban készített felvételeket. Honlapján, a www.komlosattila.hu oldalon azok is megnézhetik országonként a képeit, akik nem jutnak el a pécsi kiállításra.

Deák Márta

Operalia – Pécs-Budapest, 2009

Domingo a koncertmester szemével

Tizenéves koromban, amikor a Z+ könnyűzenei csatorna műsorait néztem minden szabadidőmben és jobban érdekelt a játék, a vicc, a szórakozás, mint a napi gyakorlás, még nem is sejtettem, hogy egyszer – 10 év múlva – részese lehetek annak a nem mindennapi jelenségnek, amit Plácido Domingónak hívnak. Talán a nevével is csak később találkoztam, amikor a televízióban – akkori és azóta elhagyott jó szokás szerint – műsorra tűzték Bizet Carmenjének operafilm változatát Francesco Rossi rendezésében. Azóta tudom, hogy a zenei történelem egy nagy formátumú és soha feledésbe nem merülő alakjával kötöttem életre szóló barátságot. Az ember felismeri a mellette élők között azt, akitől tanulhat, akiről példát vehet, akire felnézhet emberi vagy szakmai szempontból, akit szerethet. Sok ilyen volt az idők kezdete óta. Szerintem ilyen volt Jézus Krisztus, Teréz anya, Ghandi, Stephen Hawkins, ilyenek napjainkban azok is, akik vállalják a gyerekeket, és ilyenek azok a névtelen hősök, akik kicsi környezetükben hatnak szótlanul a velük együtt élőkre.

Egy nagy álmom teljesült, amikor kiderült, hogy 2008 nyarán nemcsak hogy láthatom, de dolgozhatok is Domingóval. Felemelő és felejthetetlen élmény volt megadni a hátteret, a zenei színt az énekesnek, mint az is, amikor előadás után merő véletlenségből betévedt a női öltözőbe és mi átölelve mondtunk neki köszönetet. Ő akkor megígérte, hogy ha a Pannon Filharmonikusokban már kizárólag csak hölgyek fognak ülni, akkor biztosra vehetjük, hogy ismét eljön. Bár a zenekarban még mindig maradtak urak, a humor valósággá vált: egy évvel később újra itt volt és hozott magával közel 50 fiatal tehetséget. Az Operalia operaének-verseny már 16 éve gazdagítja a nemzetközi zenei palettát és olyan új arcokat adott az operavilág rajongóinak, mint például az én kedvencem, José Cura.

Nagy megtiszteltetés, hogy olyan metropoliszok után, mint Párizs, Mexikóváros, Madrid, Tokió, Hamburg, Los Angeles, Washington és Québec, Pécs és Budapest kapta meg a verseny rendezési jogát. A világ szeme egy hétvégére Pécs felé fordult. Jómagam a július 27-i középdöntőtől kísértem figyelemmel a verseny alakulását egészen az augusztus 8-i gálahangversenyig. A középdöntőn, mint hallgató, a döntőn és a gálán pedig koncertmesteri mivoltomban vettem részt. Fantasztikus volt hallgatni és látni a versenyzők profizmusát, némelyiknél már-már úgy gondoltam, hogy a hangon nincs is mit javítani, inkább csak a színészi teljesítményen. És ez az a pont, ahol Domingo biztosan rengeteg új dolgot tudott tanítani az operaénekes palántáknak. Ez az, amiben ez a verseny lényegesen különbözik bármilyen másiktól: a fordulók között aktív munkatalálkozások voltak a mester és a fiatalok között, ahol tanácsokkal látta el, képezte őket és bátorította az elbizonytalanodókat. Betekintést nyerhettek a művész megharcolt és megnyert csatáinak részleteibe csökkentvén az általuk a jövőben beveendő kanyarok számát. Szerintem ez majdnem példátlan a mai élvonalbeli művészektől, hogy leereszkedvén azokból a minőségi magasságokból, ahová az ő tehetségük, kitartásuk, rátermettségük, áldozatos munkájuk juttatta őket, hajlandóak segítő kezet nyújtani a tanulni és tökéletesedni vágyóknak. Mintha pőrén állna ezek után a mester megmutatva titkait, forszait, kiszolgáltatva és sebezhetőn. Ennél nagyobb emberi tulajdonság nincs is: vállalni a hibáinkat és igazi pedagógus módjára kéz a kézben vinni a diákot egy darabig, amíg rá nem érez a jó út ízére. Kedvesen üdvözölte a hölgyeket, urakat, amint a színpadra értek, megkérdezte, hogy vannak. Ha túlzásokba estek, figyelmeztette őket a mértékre, de nem veszélyeztette a személyiségük megnyilvánulását. Felkarolta a legfiatalabbakat, akik még természetszerűleg nem tudhattak annyit, mesélt és mutatott, mind énekben, mind színészetben. Esélyt adott a legreménytelenebbeknek is. Általa, a jelenlétében, mindenki kivirágzott, úgy érezte, hogy többre is képes. Ennek az eredményét leginkább mi láttuk, a zenekar. Hihetetlen változásoknak voltunk tanúi. Személy szerint úgy gondolom, hogy ilyen óriási változáson ment keresztül a magyar döntős versenyző is. A gálán kinyílt, mint egy rózsa.

A zenekarral is ugyanolyan figyelmes volt, mint bárki mással: mindig megkérdezte, hogy mikor kell szünetet tartani – viccesnek tűnhet, de előfordul életünkben az ellenkezője is –, a főpróbát korábban abba akarta hagyni, mert az első hegedűsnek totálisan a szemébe sütött a nap és az együttes azzal hálálta meg a figyelmességét, hogy két alkalommal munkaidőn kívül a rendelkezésére állt.

Domingóval az együttzenélés mondhatni mennyei érzés. Árad belőle a zene, az érzelem. Még ha karmester-technikailag mozdulatai nem is mindig pontosak, nem zavar meg semmi, semmi fölösleges, egyértelmű és nyilvánvaló minden szándéka és a zenészek önkéntelenül fogékonnyá válnak minden egyes ötletére. Van egy pillantása még a legutolsó pultban ülőnek is bátorítván a megnyilvánulásra, arra, hogy egyénileg is adja hozzá mindenki a saját személyiségét az ő grandiózus koncepciójához. Minden kis hang együtt volt a Szicíliai vecsernye nyitányában és kétszer akkora hangon játszott mindenki a legnagyobb fortékban. Ő a karmester. De az operaénekes és színész még nagyszerűbb! Még ma is emlékszem minden arcrándulására, minden mozdulatára, amint Don Josét játssza a Carmenben. Így 30 év múlva is ugyanolyan hiteles és megrendítő volt látni szenvedéseit a gála alatt ugyanebben a szerepben. Semmit nem veszített drámaiságából, kifejezéséből sem a hang, sem az arc. Ugyanolyan karizmatikus, hogy most is mindent elhiszek neki. Egy varázslat! Ugyanolyan ötletdús, egyidejűleg spontán és átgondolt, humoros, tisztelgő a darabokkal szemben azáltal, hogy az eredeti nyelven szólaltatja meg őket és itt most a magyar Csárdás királynőre gondolok, nem Mozart olasz nyelvű Figaro házasságára. A hatás pedig önmagáért beszél: sok ezer ember, akik a majd 3 órás pécsi gálakoncertet végigállták, az ováció, amivel fogadtak minden darabot és minden fellépőt, a szeretet, amit árasztottak a színpad felé.

Domingo szerencsénkre szereti Pécset, szereti az itteni embereket, így megvan az esélyünk arra, hogy még viszontláthassuk őt. A város gyönyörű és méltó eszközt választott, hogy kifejezze háláját és nagyrabecsülését: felkérte a mestert, hogy legyen a Pécs2010 Európa Kulturális Fővárosa fővédnöke, szószólója. Mi pedig nagyon büszkék lehetünk, hogy ezt ő kitüntetésnek vette és örömmel vállalta. Azt hiszem, hogy egy ilyen embernek a pártfogása a világ bármely pontján tiszteletet és figyelmet vonz és jó ajánlólevél.

S hogy én mit kaptam? Egy aláírást az operafilmem tokjára, egy közös fotót a mesterrel, felejthetetlen élményeket, megtiszteltetést, példát, őszinte szemeket és szeretetet, sok-sok szeretetet!

L. Csépányi Katalin

László Károly – az idei jó ember díjas

Díjátadás Sepsiszentgyörgyön

László Károlyt, a Sepsiszentgyörgyön élő 73 éves színészt Adorján Viktor, székesfehérvári rendező ajánlotta Káplár László Jó Ember Díjra ez évben. Az áprilisi díjátadáson nem tudott részt venni a díjazott, ezért a kuratórium elnöke, Bandi András; a kuratórium tagja, L. Csépányi Katalin; a díj névadójának fia, Káplár Fülöp, valamint Bandi Bálint vitte el Judit Hagner alkotását Sepsiszentgyörgyre. Az erdélyi Kovászna megye székhelyén, a Bod Péter Megyei Könyvtár Gábor Áron termében július 4-én megtörtént a díjátadás a jelölő Adorján Viktor és párja, Éva, továbbá a sepsiszentgyörgyi barátok, a Tamási Áron Színház tagjai és László Károly gyermekei jelenlétében. Az április 25-i pécsváradi ünnepség résztvevői és a Káplár László Jó Ember Díj köré gyülekezettek lélekben mind velünk voltak Pécstől 750 kilométerre, Sepsiszentgyörgyön.

László Károly átveszi a díjat Bandi Andrástól

A sepsiszentgyörgyi ünnepség megvalósításában segítettek a helybeliek: Józsa Zsuzsa, Farkas Kinga, Molnár Gizella, Gazda Zoltán, Debreczi Kálmán, Szonda Szabolcs – köszönet érte!

László Károly egy levelet küldött Káplár László szüleinek, akik Kaposváron élnek. A levélíró beleegyezésével közöljük a levelet:

Ismeretlenül is ismerős kedves Szülők!

Elindultam Önök felé egy nyomon. Nyomon az időben. Bár Sepsiszentgyörgyről ki sem mozdultam, de gondolatban, lélekben megtaláltam Önöket. Szeretettel ölelem át mindkettőjüket, akikről néhány hónappal ezelőtt semmit sem tudtam.

Komédiás ember vagyok. Sok mindenről álmodtam. Hittem és csalódtam, térdre estem és feltápászkodtam, újrakezdtem. Teltek az évek. Eljött a számadás ideje. Aztán, ahogy rohantak az órák és napok, számadás közben megtorpantam. Váratlanul történt valami: egy székesfehérvári rendező megjutalmazott bizalmával, és egy pályatársammal együtt szerepet kaptam egy meseelőadásban. Így jutottam el Zengőpatakára, ahol megszemélyesített

László Károly a díjjal

hangszerek nagy-nagy egyetértésben munkálkodnak, hogy kristálytiszta hangokkal óvják, vigyázzák a teremtett világ békéjét. Ezt az önfeledt munkálkodást zavarja meg valaki. Az egyre zajosabb, egyre jobban elidegenedő, egyre önzőbb világból betoppan Zengőpatakára egy szélhámos, aki megzavarja a hangszerek nyugalmát, és egy biztos siker reményében elcsalja a hangjaikat, gépen rögzíti azokat, meglopja őket, eltűnik. A hangszerek hangjaikkal együtt elvesztették a lelküket is. Az utolsó pillanatban felbukkan Violin mester muzsikamanó. Nála van a hangok visszaszerzése titkának a kulcsa. A kulcsot átadja… Újra megszólalnak a hangok, a hangszerekbe visszatér a lélek.

Bandi Bálint, Bandi András és Káplár Fülöp a Tamási Áron Színház színpadán

Milyen kár, hogy mindez csak a mesében létezik. De jó lenne, ha a valóságban is létezne egy Zengőpataka, ahol a természet megbontott összhangja helyrehozható, ahol a közömbössé váló lélekről lepattogtatható lenne a rozsda. Jó lenne egy Zengőpataka a huszonegyedik században, ahol az egyre fáradtabb, célját vesztett ember ismét felfedezi magában a világra rácsodálkozni tudó gyermeket. Ezen töprengtem egy kórházi ágyon. Nem sokkal később jött a hír, hogy Zengőpataka létezik a valóságban is. És létezik Violin mester, aki köztünk élt, pontosabban köztünk él. Példájával. Az Önök fia. Ismeretlenül belépett az életembe. Rábukkantam egy nyomra, egy forrásra az Időben, amelyet életével, emberi tartásával éltet. Egy forrásra, amelynél egy számadást végző komédiás megtorpanása közben erőt meríthetett. Egy forrásra, amelyet jószándékú barátok óvnak, éltetnek, tartanak tisztán.

A Teremtő a tudója annak, hogy ki hány évet kapott a születése pillanatában. De hogy a számára kiszabott idővel ki hogyan gazdálkodik, hogyan gazdagítja ezt a világot tudással, emberek iránti nyitottsággal és erkölcsi tartással, az csakis az embertől függ.

Az Önök fia nem élt hiába. Emberekért élt. Ismeretlenül értem is. Köszönet helyett küldöm Önöknek a díjátadó ünnepségre küldött, a Hetedhéthatárban megjelent levelemből a következő sorokat:

L. Csépányi Katalin és László Károly

„Komédiás gyónás címen befejezés előtt áll színházunk 60. születésnapjára készülő vallomásom a pályáról, barátságról, életről, halálról, hitről, madárfüttyről és a virág illatáról. Talán nem véletlen, hogy a kézirat még nincs a nyomdában. Hiányzik egy fejezet a gyónásból. Az, amelyben hírül adja egy komédiás a nagyvilágnak, hogy reménység szigete nemcsak a mesében létezik. Ott van, Önök éltetik. Ameddig léteznek ilyen szigetek, ahonnan olyan emberek, mint a néhai Káplár László hitelesített emberi sorsával üzen a teremtett világ megőrzésének, óvásának, védelmének megkerülhetetlen erkölcsi parancsáról, és ahol van ember, aki meghallja és továbbadja az Üzenetet, addig van remény, hogy megmenthető ez a világ."

Ezért ölelem át nagy-nagy szeretettel Önöket, ismeretlenül is ismert Szülők.

Sepsiszentgyörgy, 2009. július 4.

LÁSZLÓ KÁROLY

A díjról fotók és írások: www.hetedhethatar.hu/kaplar

Baptista templom

Református templom, Pécs, Kertváros

Pécsi templomok – 2009

Kálvária templom

Görög katolikus templom
Xavéri Szent Ferenc tiszteletére

Szent Mihály kápolna, Temető

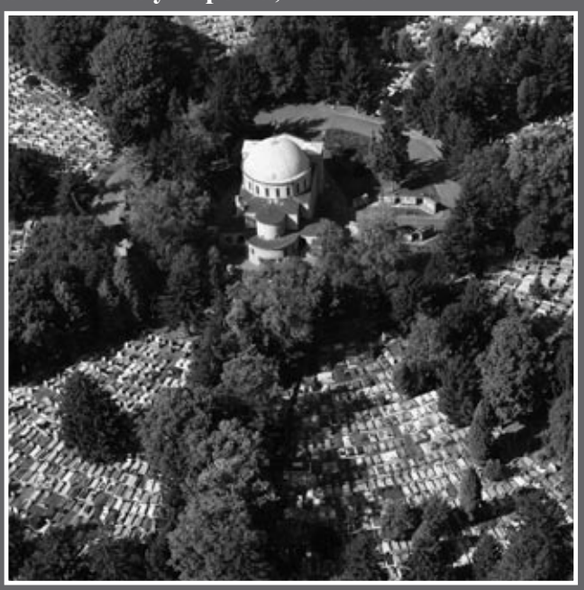

Havi hegyi templom Havas Boldogasszony tiszteletére

Pécsi Székesegyház
Szent Péter és Pál tiszteletére

Pécsi Székesegyház
Szent Péter és Pál tiszteletére

Tám László légifotói

Jézus Szíve tiszteletére Pius templom

Pécs-Málom temploma

Pécs-Gyárvárosi templom Munkás Szent József tiszteletére

Zsinagóga

Videcz Ferenc

Elesett szavak

Elesett szavak

Mint temetetlen holtak
hevernek körülöttem a versek:
képükön halálba születésük
pillanatának révült csodálkozása;
elmaszatolt vonások kuszaságán,
foghíjas összefüggéseken töprengő,
bárgyú, macska-puhán ártatlan
vagy kés-sikolyos torzók,
szöveg-tumorból szeszélytoll által
kimetszett szavak, metrumokká
merevedett, társaikat sorsukra
hagyó, tülekedő, de
a végreflextől oldhatatlan görcsbe
rándult mondattöredékek, hisztérikusan
agyonhajszolt orgazmus légszomjába
fúlt, langyos gyönyörmorzsák,
s mindegyikük végletesen, letagadhatatlanul
rám hasonlít, azonos
velem, test a testemből,
belőlem szakította ki
megfejthetetlen ősrobbanás. Vajon
akad-e vakmerő ember,
ki én-mindannyiunkat közös,
kartonfedeles sírba temet?

Archeológia

Antik idők töredékeit ássa, kutatja az ember;
Megszólalnak a múlt árnyai; halld szavukat!
Mit lel a régész majd, ki korunk szemetét veszi sorra?
Meddő rügy küretét, magvat ölő rögöket.

Születésnapomra
(József Attila nyomán szabadon)

Hatvanöt éves lettem én:
mezítlábas életregény,
letye-
petye.

Rímrémség, mellyel untatom,
ha dolgom nincs, s van alkalom,
ipam,
napam.

Hatvanöt évem elszellent,
s még görcsoldásra sose telt,
pardon,
Gordon!

De mondhatnék Ferkót, Gyulát,
bárkit, látod a formulát:
secko
jedno!

A nagy lóvé máshol csorog;
vezérek, főcsők, naplopók:
tatár
bazár.

Krajcárért tűrj rúgást, köpést,
agy-halottra rakj dunsztkötést,
szamár
tanár!

Lehettem volna talpnyaló,
vagy délibábbal házaló,
faggyú
agyú.

Hívtak, legyek logós vagány:
párt-kuplerájban hím-madám,
szöveg-
löveg.

De nem lettem póráz-kötött,
parancsra bégetők között
szalon-
barom.

Versem túl karcos? Semmi gáz!
Pár kancsal ítész lefikáz:
köcsög
fröcsög.

Dalra hív sok húros madár,
ki fejükre csak tojni jár;
pimasz
vigasz.

Egy nap bakancsot feldobok;
égi aratógép forog,
s lenyes.
Kegyes!

Barátunk és szerzőtársunk, Videcz Ferenc ebben az évben is elismerések sorát érdemelte ki. Csokorba kötve adjuk közre:

A Magyar Kultúra Napján Szekszárdon megkapta a „*Tolna Megye Művészetéért*” díjat.

Áprilisban, a Költészet Napján *Spangár András-díjat* kapott költő kategóriában. (A jeligés pályázaton az író kategória díját is megnyerte, de kettős díjazást az alapszabály nem tett lehetővé.) A jeles XVI-XVII. sz-i jezsuita történetíróról elnevezett díjra évente lehet pályázni, a két kategóriában. Idén 196 pályamű közül került ki a két győztes.

Június 13-án a Vadászati Kultúra Napján a Vajdahunyad-várban lánya, Videcz Virág vette át helyette a „*Vadászati Kultúráért*” kitüntetést. (Ez egyfajta életmű-díj, eddig egy fő kapta meg, két évvel ezelőtt: dr. Sterbetz István, aki már az 50-es években ornitológus szakemberként segédkezett Homoki Nagy István természetfilmjeinek elkészítésében.)

Június 20-án Budapesten, a Magyar Írószövetség idei *Aquincumi Költőversenyének* döntő gáláján a *2. helyezettnek járó ezüst babérkoszorút* és a *közönségdíjat* kapta meg.

A fotón Papp János színművész, műsorvezető adja át Videcz Ferencnek a közönségdíjat.

Kocsis József

Látogatóban Kóta Dénesnél

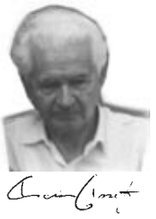

Kóta Dénes házát keressük Tésen, öcsémmel, feleségeink társaságában.

A jóbarát-jószomszéd, Leidemann László nyit kaput.

A barátságosan hűvös, udvarra néző kis nappali beszélgető sarkában hosszan elidőzünk a legszebb Kóta-festmények alatt.

Őrzöm magamban Dénes szavait.

– Szeretem ezt a falut a Bakony tetején, mintha mindig is itt éltem volna. Vannak jó barátaim, kedves és kedvetlen munkatársaim, szép kertem, lakom, barátaim gyönyörűségére. Alkonyatkor a kutyát megsimogatom, várom, hogy a Nap lemenjen, az ablakpárkánynak támaszkodom, ábrándozom. Ha úgy érzem, hogy a torkom kapar, forralt bort főzök, sok mézzel, bodzavirággal és a szokásos fűszerekkel. Szeretek a gyerekek között, jobban, mint a felnőttek között. Talán ők is szeretnek. Megvagyok, kopaszodom, olvasáshoz már szemüveg kell; jól megvagyok, a hétköznapi szélmalomharcokat leszámítva. Tésen az országban egyedülállóan, hatlapátos szélmalmok vannak. Így vitorláit könnyebb eltalálni, elkapni, fölemelkedni azonban épp oly nehéz, mint akárhol szép hazánkban. (Embernevelés, 1996. 2. sz.)

Az aprócska nappaliból még kisebb dolgozószoba nyílik, ablakából, örömünkre, a szép kertre látni. Dénes íróasztala az ablakig ér, sarkán toronyba rakva a legutóbb lapozgatott könyvek. Mellette magasodik a festőállványa, rajta a legutóbb készült „angyalos” kép. Minden itt van a kezeügyében, ha belép, ott folytathatjuk, ahol abbahagytuk. S hogy nem jön, magamban felidézem, hol tartottunk.

– Különösek az emberek. Csak futnak, mennek, kiabálnak, mintha mindig mással törődnének. Tanácsokat osztogatnak, szervezkednek, őrült dolgokat találnak ki, s annak megvalósításába bevonnak másokat is, akik meg önként mennek, biztos, hogy gondolkodás nélkül. Nem tudom, hová visz ez a világ, de biztosan nem lesz jó vége. Észre kell venni az apró örömöket. Nagyon boldogok lehetünk, ha figyelünk egymásra, nem szónokolunk, ha néha megállunk, ha van időnk fölvenni egy letört, elhullott szalmavirágot – mondja. (Szalmavirág – Kóta Dénes: Szitakötő)

Kapar a torkom, Dénes, talán forralt bort kellene főznöm a te recepted szerint, sok mézzel, bodzavirággal és a szokásos fűszerekkel. Mondod, hogy használni szokott. Persze, te sem vagy tévedhetetlen, itt van mindjárt ez a szélmalom-dolog. Méghogy a tési hatlapátos sem tudja magasabbra emelni az embert a szokásos négylapátosnál? Ha nem, hát veled kivételt tett: fölemelt, és hihetetlenül magasba repített.

Ámulva nézünk utánad, egy éve halott Barátom.

(Kocsis Tibor felvételei)

Winkler András

Rágottvégű ceruzák

Örökség

Már ötven éve
velem jár az óra,
apám szíve ver
benn és emlékszem
nagyapámra róla.

Utazás

Különböző
bőröndökben
utaztam az
életemben,
volt elegáns
meg kopott is,
drága áru,
meg lopott is.

Csak utaztam,
csak utaztam,
vártam mindig
új bőröndre,
ki vitt engem,
és, hogy miért:
titok marad
mindörökre.

Lelkizés

Lelkesedik a
lelkem, amióta
megleltem.
Eddig lélektelen
voltam,
kész csoda, hogy
meg nem holtam.

Gyógyultan

A Mindenható
rám szemet vetett:
megmentett,
apró porszemet.

Barátunk és szerzőtársunk újabb kötete a nyáron jelent meg. A címlapot és az illusztrációkat Mészáros György készítette. Winkler András 11. verseskötetét a Hillebrandt Nyomda Kft. adta ki.

Rónaky Edit – Olvasólámpa

Rónaky Edit

Különös varázsú, látomásos világ

Pethes Mária „Magyarország formájú kő” című verseskötetéről

Pethes Mária költészete az élet teljességének ismeretéről vall. Ez a szenvedélyes alkotó verseiben hitelesen tárja elénk az egyéni lét örömeit, reményeit, fájdalmait, csalódásait, tragédiáit, de ugyanilyen érzékenységgel látja és énekli meg a közösségi lét gondjait, napjaink társadalmi valóságának ellentmondásait, aggódik országunkért, ahol *tévesen bedobott újsághírek ólomból öntött szárnyain újrafogalmazott történelem zörög.* Verseivel – akárcsak e legutóbb megjelent kötetének az ószövetségi Jeremiás könyvéből vett mottójával – óv minket a hamis próféták hazugságaitól, hízelkedéseitől, a haszonelvű társadalom pénzimádatától, hajszoltságától.

Bensőséges kapcsolata van a természettel. Igen szemléletesen ír erdő, mező virágairól: *Pipacsok táncolnak az árokban; Sárga kabátgombokká lettek a margaréták; Átszökdécselt felettünk a bakfis nyár.* Megszemélyesítéseivel hangulatot teremt, jókedvűt: *Kacagnak a százszorszépek;* elmélázót: *Aranyszálakkal szövi át a fasor zöld brokátját a nap.* Egyetlen sorban kikristályosodott mondanivalót fogalmaz meg: *Napraforgók csontváza felett dorombon zörgött a szél rekviemet.* Érti a *pletykás mogyoróbokrok sugdolózását, az elvetett magok dalát,* gyönyörködik abban, amikor *fűszálak ledőlt oszlopcsarnokát bevilágítja egy színpompás gyík futófénye*, és *Elalvás előtt imára fák lábához térdepel az est.* Elénk varázsolja a számára otthont adó agárdi tájat, ahol *ha felsír a Tóparton / egy Magyarország formájú kő*, szívére szorítja, és költőtársát is így biztatja: *őrizd arcodon az anyaföld mosolyát!* Édes anyanyelve boldog szavainak felhatalmazottjaként ír hazánkról, szót emel a nemzet igazáért.

Alapélménye elhunyt édesanyjának hiánya: *Mindenről te jutsz eszembe* – írja. És valóban: alakja, emléke újra meg újra megjelenik verseiben: *Égi csilláron a csillagok kagylófényű fogsorod*; vagy: *Csak látom: mandulavágású szemed formára a kőre zuhant fagyott madár; egy némafilm szépiarajzait vetíti a sírkert kőfalára az emlékezés.* Belekiáltja a világba: *annyira kellettél volna még!* Aztán meg elcsendesedve mondja: *lehalkítod lépted, ne döngesse a földet*, ami helyetted *öleli Anyádra magát.*

Általában is jellemzőek érzésvilágára és költészetére a végletes hangulatok: leheletfinomságú képek és az izzó szenvedély kirobbanó, túlfűtött kifejezései váltogatják egymást: *A sokasodó sírok kakukkfű-illatától könnyezem; ordítoztam Istenhez, Kövekkel zúztam be az ég kristálykupoláját; ha már azt hiszed / mindent felzabáltak előled / az éhenkórász farkasok / ne vonyítsd velük / az elégedetlenség kánonját; Féreglyukakat rág belém a félelem.*

Verslevelekben szólítja meg művésztársait, költőelődeit, *Az emberség nagykövetei*: a másokért tenni akarókat. A verskötete címlapján szereplő festmény alkotójának, a mohácsi Szigeti Szabó Jánosnak szóló versében gyönyörű költői képpel beszél a művészet szerepéről, alkotók ars poeticájának is beillő sorokban: *Áldott, aki szétosztja tudását, / miként fekete tenyeréből a bodza / a sörétmagokat, hogy életben tartsa / énekesmadarak torkában a dalt.*

Jelenként éli és írja meg múltját: *én is ott futok fodros szoknyában / nagyanyám fahéjas kalácsának / illatzsoltárába kapaszkodom* – kimentve e múltból az eltemethetetlen értékeket számunkra: verseinek olvasói számára is. Hirdeti a szerelem megtisztító erejét nagyon sok szép költeményében – köztük erotikus töltésűekben és a hétköznapi élet buktatóin átsegítő humort dicsérőkben is: *Szíved kondulását visszhangozza a templomharang. Ha mosolyogsz / dalolni kezdenek az elvetett magok.*

Bibliai veretes szavak mellett a modern világ kifejezései, képei is megjelennek költeményeiben: *szerelmek elektrosokkjai havak tűszúrásait internálták szívembe; Cartoon Network-rajzfigurákat keltett / életre egy unatkozó felhő; Angela Davis-hajsisakban a gömbakácok.*

Pethes Mária új kötetének verseit olvasva izzó szenvedélyű, különös varázsú, látomásos képekkel teli, sokszínű költői világ bűvkörébe kerülhetünk. (alkoTÓház, Agárd, 2009)

Bandi András

Bandi András

Olvasóliget Pécsett is

A Magyar Nyelv Éve – 2009 programsorozat részeként országos Olvasóliget program indul. Nem titkolt célja az olvasás népszerűsítése – olvastam pár hete a küldött sajtóanyagban. Ehhez a mozgalomhoz csatlakozott a pécsi Művészetek és Irodalom Háza, patinás színhelyként pedig a Szent István tér szökőkút alatti déli részét jelölték ki. A forró nyári hétvégi (szombati) délutánokon július 25. és augusztus 15. között pár ismert pécsi író és költő (Bertók László, Méhes Károly, Balogh Róbert, Meliorisz Béla), valamint a felvidéki Grendel Lajos olvasott fel műveiből.

Bertók László és Méhes Károly

– Délután kettő körül kezdünk kipakolni. Bárkinek kedve támad belemélyedni a kirakott könyvekbe, vagy csak beleolvasni a folyóiratokba, annak itt a helye. Az eddigi alkalmakkor azt tapasztaltuk, hogy a kirakott napozó- és függőágyak mindig megteltek, sőt többen jöttek már otthonról pokrócokkal felszerelkezve. Ha ez a program egy konstans, bejáratott rendezvénysorozattá nőné ki magát, akkor talán még nagyobb közönsége is lehetne – vonja meg a mérleget Kiss Tamás, aki a házigazda szerepét vállalta el, majd hozzáteszi – de a pécsi polgárok hét közben sem maradnak kultúra nélkül, hiszen a Kultúrkertben minden nap adott a lehetőség az olvasgatáshoz.

Csak úgy magamban morfondírozok, majd megosztom ötletem a házigazdánkkal is – mi lenne, ha ezt az időszakot

meghosszabbítanák, és jövőre az Európai Kulturális Fővárosa programsorozatába is belekerülne? Akár több, külföldi íróval is megspékelve. Az ötletem ingyenes, nincs copyright!

Kardhordó Kálmán

Bélyegvilág

Ebben az évben már eddig is számos évforduló adott lehetőséget a Magyar Postának megemlékezésre, bélyegkibocsátásra. Ezekről lapunk korábbi számaiban is írtunk. Az események, évfordulók egy része egyúttal emlékévként is szerepel nemcsak a magyar, hanem az egyetemes kulturális életben. Így volt ez J. Haydn tiszteletére vonatkoztatva – evvel kapcsolatos magyar bélyegkiadásról ez évi 4. számunkban számoltunk be –, és így Jean Cauvin vagy ahogy a magyarság névhasználatában, köztudatában él: Kálvin Jánossal kapcsolatban is.

A 2009. május 22-én forgalomba hozott magyar Kálvin emlékbélyeget Oláh György tervezte, aki 1975-ben a finnugor kongresszusra kiadott bélyegével kapcsolódott a magyar bélyegtervezőkhöz, jelenleg pedig már tizedik alkalommal. Munkái közt voltak figyelemre méltók, magunk részéről az EUROPA-CEPT és a R. Wallenberg-bélyeget emelnénk ki. Meghatározó, jellegzetes stílusjegyeket nemigen találunk nála, jelen bélyege is merőben különbözik a korábbiaktól. Karcokból, foltokból áll össze a Kálvin-portré.

A kiadás alkalmi bélyegzőjén a Kálvin Emlékév hivatalos emblémája szerepel.

Illyés Gyula: A reformáció genfi emlékműve előtt c. versének sorait hadd idézzük a magyar bélyegkiadás kapcsán:

„Hiszed, hogy volna olyan-amilyen
magyarság, ha nincs – Kálvin?
Nem hiszem.”

A francia származású, 1509. július 10-én Noyn-ban született Kálvin egyházszervező, teológiai tanítása vallástörténeti szerepén túl a magyar életnek részévé lett: „kálvinizmus” nélkül történelmünk – nemzeti függetlenségünk –, kultúránk – magyarnyelvűségünk – se alakult volna úgy, amint.

Az 500. évforduló kapcsán a 100 évvel korábbit, az 1909. évit sem érdektelen felidéznünk pécsi vonatkozása miatt. Városunk szülötte: Horvai János szobrászművész 1908-ban egyedüli magyar művészként részese a reformáció 400 éves emlékére hirdetett nemzetközi művészeti pályázatnak Genfben. A kálvinizmus eszméjét szoborban megörökítendő 500 ezer frankos genfi pályázaton 61 (16 francia, 15 német, 9 olasz, 8 angol, 5 svájci, 3 belga, 2 orosz, 2 amerikai, 1 magyar) művész közül a kizárólag művészekből álló zsűri Horvai János művét III. díjjal tüntette ki. Horvai emlékművének főalakja az egyszerű, magas talapzaton a mennybe tekintő Jézus Krisztus; a talpazat alján középütt a gondolataiba mélyedő, szigorú arcú Kálvin. Az alapzat két oldalán: Luther és Zwingli, valamint a reformáció 8 kiemelkedő hőse, köztük Bethlen Gábor. Az emlékmű hátoldalán, a talapzaton a négy evangélista. Az egész szoborműben a Horvaira annyira jellemző líraiság az uralkodó.

Horvai Jánosnak élete végéig leghőbb vágya volt, hogy egyszer megcsinálhassa azt a Kálvin-szobrát, amellyel annak idején olyan feltűnést keltett. (Kicsinyített mása Genfben, múzeumban bronzbaöntötten látható, idehaza Krisztusalakja változatban, síremlékként a Kerepesi-temetőben a Gerbeaud-család, valamint dr. Fonyó János sírszobraként szerepel.)

A III. díjat nyert mű

A Kálvin-szobor

Kamarás Klára

Naplemente

Megy már a Nap, az alkonyat
kibontja szürke selymét,
akár a füst, úgy száll fölém,
s lassan betölt a nemlét.

Bezárnék egy-egy unt kaput,
elhagynék pár barátot.
Ne hívjatok, ne várjatok,
de gondolok majd rátok.

Lehetne szép az elmúlás?
Magába-roskadó fa
rügyeit csíz keltette fel,
most csendes altatója.

Így lenne jó, álomhajó
ringatna át a túlra,
de nem lehet. Ezer karom
kapaszkodik a múltba.

Faragott kő

Faragott kőre írják majd nevem,
bár faragatlan voltam s ostoba.
Hagytam magam sodorni tétova
könnyű szellőtől, s nem láttam hova
tűnik tavasz, nyár, mennyi ősz! Igen
repült a sok-sok csendes szürke év,
mire eszméltem, egy baráti rév,
az is csak álmaimban várt. Szívem
nem melegíti többé semmi sem.
Csak írom itt, szörnyű jégfalba vésem
a fájdalmat, hogy nem hiányzik létem,
ha lehanyatlok majd az ősi ködbe
és beborít a feledés örökre,
s a kőről is lekopik majd nevem.

Karádi Kázmér

A szél

Egykoron, hajdanán,
Midőn a Hold kijátszotta bíborát,
Mint kártyás a jó lapot,
A csalfa, csiklandós, csacska szél
Körbejárt a Föld határán.

Egykoron, hajdanán,
Keresett és kutatott messze földeken,
Bebújt, libbent és követett
Elfújt süveget, átfonva
Lágy ölelést kötött a Nő derekán.

Egykoron, hajdanán,
A kéj parazsán a Szél
Lángot kavart, s kézen fogva
Az olthatatlan Tüzet, vele hálta
Már a szerelmet csalfán csiklandós
nászi ágyán.

Könyvszemle

Jánosi Engel Adolf: Életemből

A Pro Pannonia Kiadó és vezetője, dr. Szirtes Gábor működése során számos értékes kiadvánnyal gazdagította a helytörténetet. A közelmúltban, a komlói és pécsi mecénásokkal összefogva ezek száma ismét gyarapodott egy értékes munkával, amikor megjelent a Jánosi Engel Adolf: Életemből című gyűjteményes kötet. A Pannónia Könyvek sorozatban napvilágot látott mű ajánlását Mérei Emil, a Jánosi Engel Adolf Komlói Bányászati Gyűjteményért Közhasznú Alapítvány alapító tagja, míg az előszót a család leszármazottainak egyike, Stein Anna írta.

Az első közlemény a dinasztia-alapító Jánosi Engel Adolf címadó írása, amelyet Pécsett, 1887. december végén vetett papírra. Ezt követi az egyik utód, Jánosi Engel Péter, valamint a helyi Csikós Ferenc, Krisztián Béla, Szirtes Gábor és Jakab Józsefné összegzése, amely Jánosi Engel Adolf életútját, illetve a komlói szénbányászatban betöltött szerepét elemzi különböző vonatkozásokban. A számos jó minőségű illusztrációval, a családfa közlésével tarkított kiadvány hű képet ad a mára már Komlón és Baranyában legendává vált bánya-alapítóról, és sort kerít az ott folyt kőszénbányászat jelentőségének kiemelésére is. Külön ékessége az a színes fénykép-sor, amely a dinasztia-alapító Ferenc József királytól kapott, és 1886-ban kelt nemesi oklevelét, címerét közli, és amelynek nyomán nyerte el a család Mecsekjánosi után a Jánosi-előnevet. A könyv a kiadó és a pécsi Molnár Nyomda munkáját dícséri.

TÖRTELY ZSUZSA

Jánosi Engel Adolf mellszobra Komlón

Szarvas István

Szarvas város emlékezetében tartja nagyjait

Régi bölcsesség szerint egy országot ősei sírja tesz hazává, és az hogy mennyire tartjuk őket emlékezetünkben. Szarvast, a fiatal mezővárost a főgimnázium idetelepülése után 1834-ben körös-parti Athénnek nevezték. A település azóta is bővelkedik nagy formátumú egyénekben. Ezek közül is kiemelkedik a majd egy évszázadot megélt festő géniusz Ruzicskay György, akire nemrég életének egy részéről szóló könyvvel és egy szoborral emlékezett meg Szarvas város közössége. Mielőtt ezekről szólnánk, nézzük meg egy hosszú életút legfontosabb állomásait.

Ruzicskay György (eredeti neve: Ruzicska György) 1896-ban Szarvason született, parasztcsalád gyermekeként. 1918-ban Egykori bajtársa és barátja Schwartz Ferenc hívására megy Nagyváradra. 1919-től Baráth Móric nagyváradi festőiskolájában képezte magát, majd, Nagyvárad támogatásával 1921–1924 között a Müncheni Akadémián tanult. Első önálló kiállítását 1924-ben Nagyváradon rendezte, bemutatkozott szülővárosában is, ahol később a művelődési élet szervezésében is meghatározó szerepet játszott.

1925-ben itáliai, 1927-ben franciaországi tanulmányutat tett, majd Szarvason és Nagyváradon dolgozott. Az 1927-es nagyváradi kiállításáról a nagyváradi Napló elismeréssel állapítja meg, hogy „…Ady óta nem volt nagyváradnak a Ruzicskay-kiállításhoz hasonló eseménye.” 1927-28-ban készült egyik fő műve, a Szerelemkereső 112 lapos rajzsorozata, amely 1935-ben jelent meg Nagyváradon. 1939-ben nagyobb műegyüttest készített Százhalombattán, de gyakran visszatért szülővárosába, Szarvasra is, amelynek története mindvégig inspiráló forrást jelentett számára.

Az ’50-es évek második felétől sokat utazott, hosszabb időt töltött Párizsban, ahol a díjak és a kritikai fogadtatás szerint jelentős szakmai és közönségsikert ért el. 1960-ban szülővárosától alkotóházat kapott, ettől kezdve felváltva dolgozott Párizsban és Magyarországon. 1969-ben az USA-ban a Brock Egyetemen állít ki, majd 1973-ban a Ruzicskay-gyűjteménynek helyet adó múzeummal tisztelte meg a szarvasi közösség. 1993. január 31-én hullt ki az ecset a kezéből. A szarvasi ótemetőben van a sírhelye.

Utolsó egyéni kiállításai 1986-ban voltak Békéscsabán és Szarvason. A művész 1975-ben tizedikként kapta meg az 1860-tól adományozott Szarvas díszpolgára címet. 1973-ban Munkácsy-díjjal jutalmazták. 1982-ben Érdemes Művész lett, 1986-ban megkapta a Magyar Népköztársaság Zászlórendje kitüntetést. Volt műterme ma a közönség részére nyitva tartó emlékház.

A kiadott könyv Az Értől az Óceánig nevet viseli. A Szoboravató Szarvas és Nagyvárad vonzásában című fejezetben a következőt olvashatjuk: A szoboravatás alkalmából most közkinccsé téve izgalmas olvasmánya lehet mindenkinek, aki „Ruzi” életének intimebb részleteire is kíváncsi a kezdetektől 1965-ig, egy különleges Lévay nézőpontból vizsgálva a gyerekkortól a befutott művészig terjedő időszakot. Ennek jelentősebb fordulópontjaihoz kerestünk illusztrációkat, gazdagítva a szöveg tartalmát. Fogadják olyan szeretettel, ahogy azt most Önöknek átnyújtja Demeter László szerkesztő és Tatai László, a füzet formába öntője.

A festőművész bronz mellszobrát Mihály Bernadett faszobrász-restaurátor készítette és az Erzsébet-ligeti Alkotóház kertjébe került Szarvason. A szobor felállítását 25 intézmény, civil szervezet és vállalkozás, továbbá 54 magánszemély támogatta. Az intézmények között megtaláljuk Szarvas Város Önkormányzatát, a civilek között Babák Mihály polgármestert és jelen sorok íróját, Szarvas Istvánt.

GALÉRIA BL
Bútorok restaurálása
Tel.: 20/387-8837
FELSŐÖRS

Könnyen, gyorsan szerelhető, szállítható garázsok, tárolók, felvonulási épületek, csarnokok, horgászházak, raktárak színes trapézlemezből

Alapár: 240 ezer forint + áfa

Érdeklődni lehet a 72/447-760 és a 06/30-271-9446 telefonszámokon

A mintadarab megtekinthető:

Pécsett a Kanyar u. 22. szám alatt,

Mohácson a Szőlőhegy, Csencsevár u. 5-9. szám alatt.

Fiatalok oldala

Prim Péter

Idegenek

Ugye te is találkoztál már azzal a kedves idegennel, akinek a szemében önmagadat vélted látni? És amikor beszél, magadat hallod. Ekkor válik érdekessé számodra ez a kedves idegen. Leültök egymással szembe, neki te vagy az idegen, ezért eleinte csak messziről beszéltek messzi témákról. Aztán egy elejtett szó egy közös ismerős vagy csak egy olyan hely ahol mindketten jártatok és érdeklődve húzod közelebb a széket. Na! Mesélj, ki vagy te? De ő is tudni akarja, hogy te honnan jöttél. Nem kezded elölről, nem akarod untatni. A legutóbbi állomásokat járod végig képzeletben. Az iskolát, a nyári munkát vagy a legutóbbi fesztivált. Hirtelen közbeszól, nem is szól, csak énekelni kezdi a kedvenc dalod. Valami megfoghatatlan bizsergő érzés szalad végig rajtad. Aztán a te történeted végével folytatja a sajátját. Amikor kérdezel, befejezi a kérdésed és bólogat. Aztán elpillant melletted és mosolyog. Már azt sem tudod melyik történetet élted meg te és melyik az ő múltja. Majd halkan mormolni kezd valamit, erre még közelebb hajolsz, a székeddel egészen melléje csúszol, és akkor meghallod. Az a vers, amit először tanultál meg, azért mert nem volt kötelező, hanem mert tetszett. A kedvenc versed. Aztán együtt folytatjátok. A végén elmondja, miért szereti. Már meg sem lepődsz, hogy te is ugyanezt akartad mondani, csak más szavakkal. A beszélgetés folytatódik, de már nem azt keresed, hogy mi a közös, hanem hogy mit tudhat, amit te nem. A széketek már majdnem összeér, te előtte könyökölsz az asztalon, ő két kezével segíti a cselekmény és a téma könnyebb megértését. Mint egy karmester. Annyira koncentrálsz, hogy elfelejted becsukni a szádat. Ő figyelmeztet, nehogy kipottyanj rajta. Nem folytatja, csak kérdez. Már közelebbi témákat pedzegettek. Család. Amit mesélsz, anyáról és apáról és a testvéredről, bősz bólogatás mellett visszhangzik tőle más nevekkel, más időből más helyről. Csak neked nem volt kutyád, macskád volt. A többi stimmel. Alig egy órája láttad először, mégis olyan mintha mindig is ismerted volna. Mintha mindvégig melletted lett volna. Úgy érzed minden gondolatotok közös, minden élményt együtt szereztetek. Pedig csak egy órája találkoztatok. Melléd ült a buszon, vagy a kávézóban, esetleg az iskolába most jött, mint új diák. Olyan kellemes ez az érzés. Aztán amikor végre megismered, amikor már nem egy órája ismered, hanem egy éve vagy több. És ha hagyod, megmarad ez a kölcsönös ismeret. És már nem csak illúzió lesz a közös emlékek sokasága, hanem valódi, közös dolgok, titkok és rezdülések. Amikor együtt győztök le egy akadályt, egymást segítve. Amikor büszke leszel rá, mert ismerheted. Már régen nem gondolsz arra, milyen volt, amikor még idegenként először beszéltetek, mert megismerted és megszeretted. Régóta nem vagytok egymás számára idegenek, talán már az első óra végén sem voltatok azok. Barátok vagytok, hasonló lelkek, hasonló elmék. És mindez, hogy kezdődött? Már nem is emlékszel. Egy apró kérdés, egy mosoly. Két idegen ült egymás mellett és megszólították egymást. Ugye neked is van ilyen idegen az életedben? Akár barátság lett belőle, akár szerelem, először mindketten idegenek voltatok, és a közös úton járás kovácsolt össze benneteket. Sose feledkezz meg ezekről az idegenekről, és mindig adj esélyt a többi idegennek, akivel még nem beszéltél. Ez csak egy jó tanács egy idegentől egy idegennek.

Molnár Szilvia

Állati flört és önvallomás (játék)

Sajtot eszik már a macska is
Túl vastag lett orcáján a bőr.
Az hiszi viselkedése ócska,
Cifra praktika két egérvárás közt.

És a sok egérlánynak ékesen bókol
Párizs-fútta szédítő szerelmet kedvencére csókol,
az pirul, vonzalmát nem rejti már, hisz a
Szajna hulláma vibrál szem-kékje vizében.

(Fém szagú reggelek a magány-tükörben
Árul petrezselymet a közöny, vagy
máskor állít várkisasszonyos tornyot,
Tört üvegablak sárga kövéből vágyik ékszert…)

…'vonz kaján kandúr-lódítások íze
míg szívem teljes sötét vörös nem lesz
minden, ami pirosít rajta ma jobban kell, mint a
Champignon fanyar érintése a földszagon át'.

Szerkesztőségünk várja fiatalok rajzait, verseit, írásait a következő címeken:
7614 Pécs, Pf. 59. • e-mail: hethatar@t-online.hu

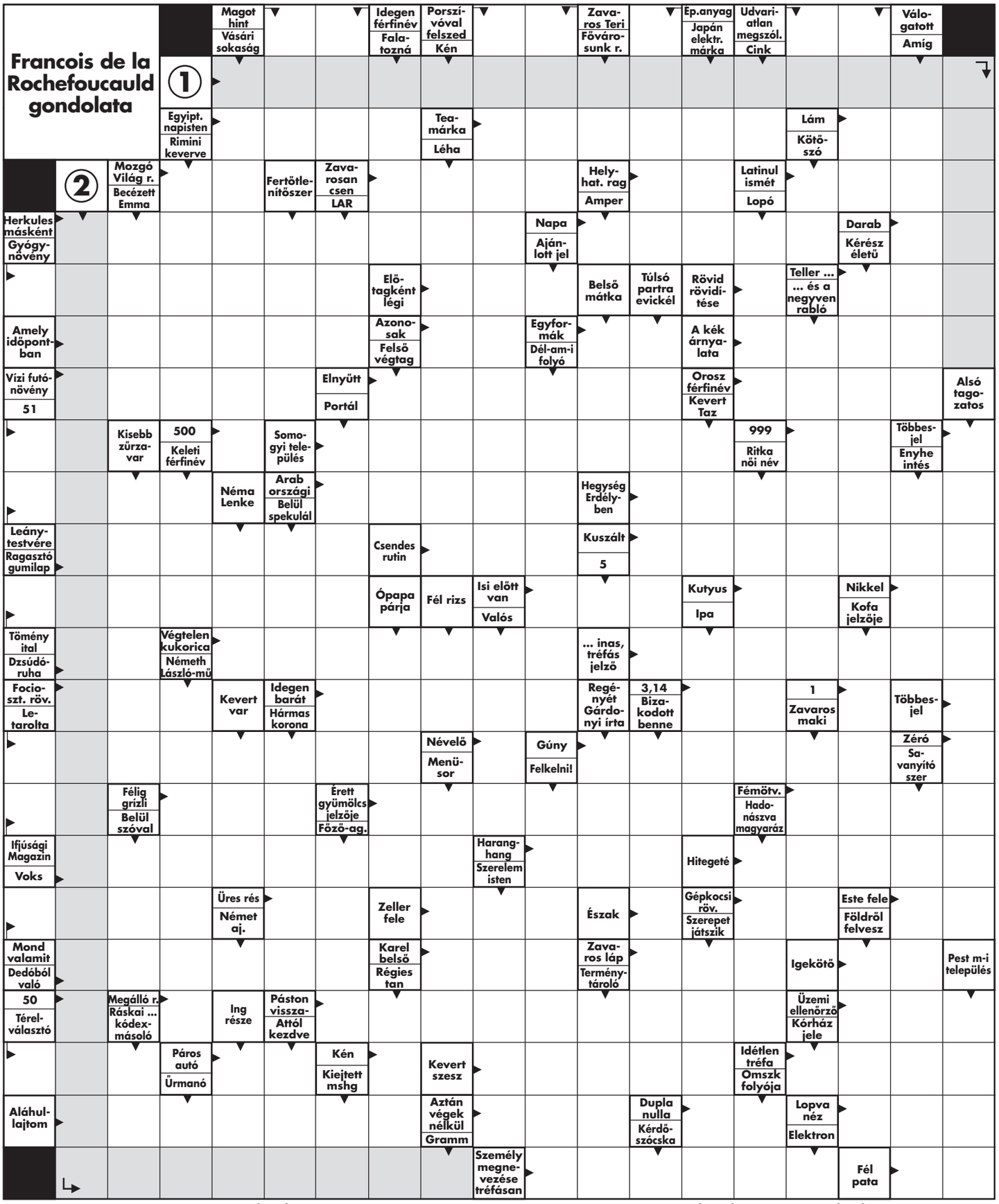

DRELICSKA ATTILA EMLÉKÉRE

KÉSZÍTETTE: CSÉPÁNYI PIROSKA

A keresztrejtvényt helyesen megfejtők és a megfejtést beküldők közül a szerencsés nyereménye Helen Exley: Örökké tartó szeretet című kötete. Beküldendő Francois de la Rochefoucauld gondolata november 13-ig, a szerkesztőség címére (7614 Pécs, Pf. 59.) postai levelezőlapon vagy levélben, illetve az e-mail-címre (hethatar@hetedhethatar.hu).

A májusi számunk rejtvényének megfejtése:

***„Sose végy semmit, aminek nyele van. Azzal valószínűleg dolgozni kell.”* (H. Allen Smith gondolata)**

A helyes megfejtést beküldők közül Galbicsek Károlyné (5600 Békéscsaba, Degré u.) olvasónk nyerte meg a Győzelem – A történelem 100 legnagyobb hadvezére című könyvet.

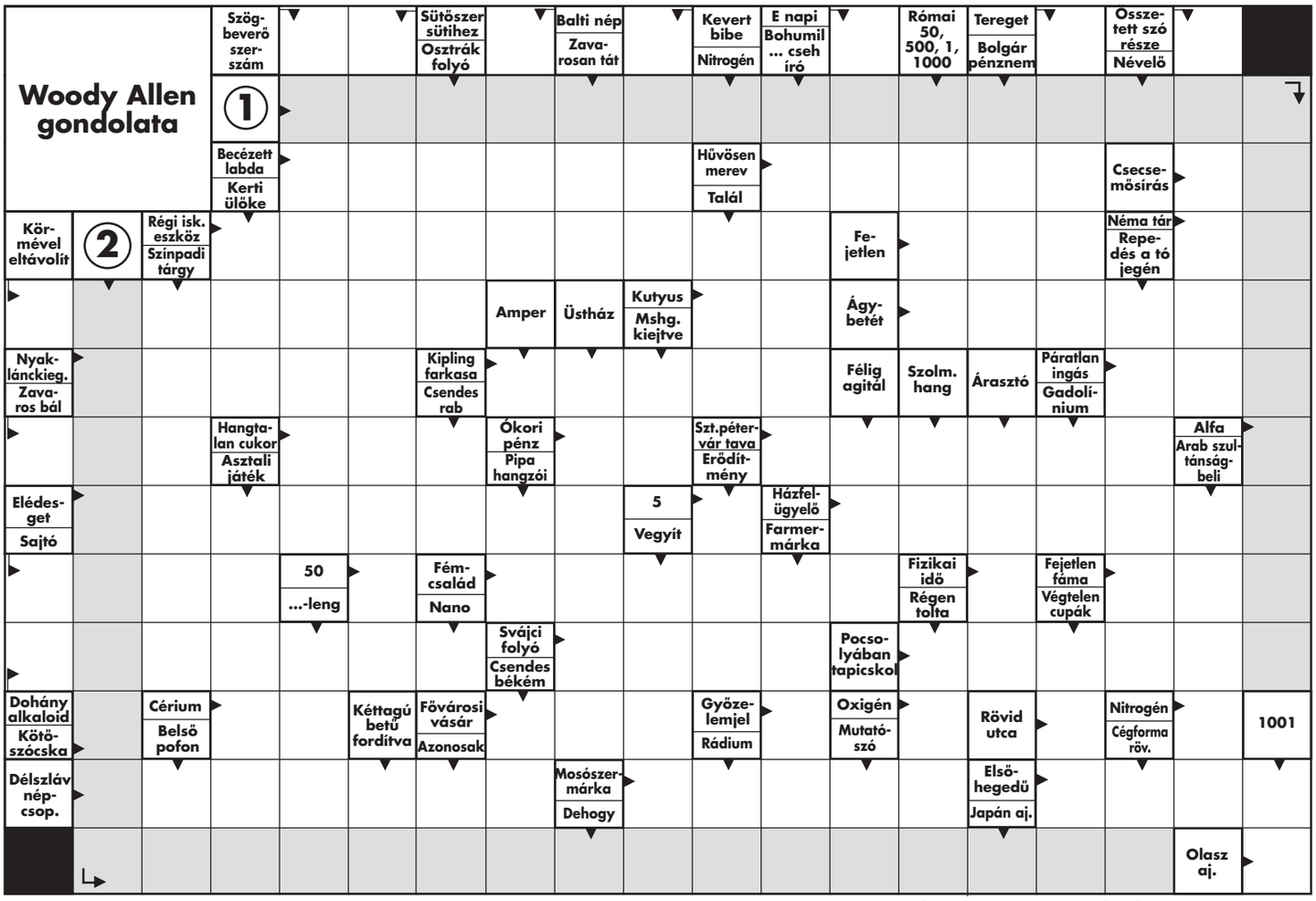

KÉSZÍTETTE: CSÉPÁNYI PIROSKA

A keresztrejtvényt helyesen megfejtők és beküldők között lapunk 12 számra vonatkozó előfizetését sorsoljuk ki. Beküldendő Woody Allen gondolata november 13-ig, a szerkesztőség címére (7614 Pécs, Pf. 59.) postai levelezőlapon vagy levélben, illetve az e-mail-címre (hethatar@hetedhethatar.hu).

A májusi számunk rejtvényének megfejtése:
„Az ember sokszor más, mint aminek látszik. De ritkán jobb." **(Gotthold Ephraim Lessing gondolata)**

A helyes megfejtést beküldők közül lapunk előfizetését Szabó Lászlóné (1204 Budapest, Török Flóris u.) olvasónk nyerte.

VARÁZSKÉP – 246.

DR. MÁNDOKI LÁSZLÓ NÉPRAJZTUDÓS EMLÉKÉRE

Első számunktól kezdve mindegyikben található varázskép. Dr. Mándoki László néprajztudós nemcsak rendelkezésünkre bocsátotta világhírű rejtvénygyűjteményének ezen darabjait, hanem versikéket is írt hozzájuk. Ezt a hagyományt folytatva Szigetvári-Szattinger Krisztián jóvoltából ismét versikékkel jelennek meg a varázsképek.

Aki megtalálja a képben a keresendőt, kiszínezi, a képet kivágja vagy fénymásolja, és nem rest **november 13-ig** borítékba téve szerkesztőségünk címére (7614 Pécs, Pf. 59.) elküldeni, megnyerhet **50 szelet csokoládét**.

Késő nyári hangulat
Terjed szét a nád alatt.
Vízisikló és vén fűz,
*De hová lett az **aggszűz**?*

A májusi számunk varázsképén a piktort megtalálók közül SCHMIDT LÁSZLÓ (7632 Pécs, Nagy Imre út) olvasónk nyerte az **50 szelet csokoládét**.

Budapest, Petőfi Csarnok – június 23.

Down – Voivod – Sunday Fury

A *Down* régi kedvencem. Zenéje olyan, mintha a *Black Sabbath* annak idején az amerikai Délen alakult volna meg, aztán tettek volna egy időutazást a kilencvenes évek közepére, majd visszatérve gyorsan kiadták volna legendás albumaikat.

Bemelegítésként a már kétlemezes **Sunday Fury** töltötte meg vidámsággal – ha nézőkkel nem is nagyon – a termet. Húzós riffjeik és laza blues témáik meggyőzőek voltak.

„Budapest, sziasztok!" – köszöntött minket a kanadai **Voivod** énekese, bár sok hízelgésre nem volt szüksége a kultikus csapatnak. Fölényes technikai tudással, mégis alázattal zenéltek. Profin összeválogatott műsoruk bizonyára Krisztiánnak is tetszett volna a szép számmal előforduló régi, komplex thrash metal szerzemény és a *Pink Floyd* feldolgozás miatt.

Hogyan is képzeltem el a tizennégy éve várt és tavaly csúnyán elmaradt **Down** fellépést? Tudtam, hogy a hangzás súlyos lesz és annyira tiszta, mint egy dagonyázó bivalycsorda. Azt is, hogy megborzongok *Phil Anselmo* énekes dallamaitól, a két gitáros délies szólóitól, de főleg a nyakamba zúdított óriási riffektől. Hogy a programban egymással versengenek majd a mestermű első album és a két frissebb lemez dalai. Arra viszont nem számítottam, hogy többször is megidézik a Led Zeppelin szellemét, és hogy ilyen közvetlen, baráti hangulatban telik a koncert. Például a ráadás utolsó dala közben – a füst feloszlása után – már a *Pepper Keenan* gitárossal kiegészült Voivod döngette a záró témát, miközben a két énekes vidáman poharazgatott a színpadon…

Ezen az estén távol kerültünk minden zenei trendtől és póztól, és – bár keveset játszott a Down – elégedetten távoztunk, mert éreztük, hogy azok a riffek sokáig zúgnak még a fülünkben. Azok a riffek…

NÉMETH TAMÁS

The Idoru

Face The Light 2009

Második nagylemezét jelentette meg idén a budapesti The Idoru zenekar (Face The Light – szerzői kiadás). Az előzőhöz képest annyi a változás, hogy még kiérleltebb a produkció, még szebbek a vokálok, még dalszerűbbek, kerekebbek a dalok.

Ők az a magyar zenekar, akik már kétszer voltak japán turnén, és ezzel ebben a műfajban véleményem szerint csúcstartók. A zene pedig punk-hardcore gyökereket is rejt, de attól már jócskán eltávolodtak. Olyan zeneiség bújik meg minden egyes dalban, hogy az páratlan. A kidolgozott énektémák és vokálok igazán adrenalin-pumpálóvá teszik a bő félórás dalcsokrot.

Kedvenc számaim: rögtön a nyitó Violent Nightban arcul csapnak a megadallamok, és a többszólamú vokálok, miközben pereg a dob és tömény a gitár. Az Enemy No. 1-ban már van némi kis üvöltés is, majd a következő két dal lágyabb húrokat penget: a Bury It All a lemez szerelmes nótája a Make It Out pedig akusztikus részeket rejt. De intenzitásban nincs megállás, mert a refrénnél mindkét dal beindul.

Az Ocean Calls-ban pedig talán az addigi legjobb verzedallam és refrén található… és így tovább, a tízszámos lemez minden dalában megbújik valami emlékezetes momentum. A kihajtogatható borítólapon olvasható szövegek többnyire hétköznapi dolgokról szólnak. A hangzás kiváló, ahogy azt a budapesti Bakery-től megszokhattuk. Élő, lüktető és dinamikus a felvétel és tényleg hallgattatja magát az anyag újra meg újra.

A borító is szép és egyszerű, egy negyed, majd kihajtogatva egyre több fél napraforgót ábrázol. Ma már tudjuk, hogy nem kizárólag a Nap felé fordítja fejét a napraforgó, de én bízom abban, hogy az Idoru lesz az a Nap, a magyar zenekarok közül, amely felé egyre többen fordítják a fejüket itthon és külföldön egyaránt.

SZIGETVÁRI-SZATTINGER KRISZTIÁN

MEGRENDELŐ

Megrendelem a Hetedhéthatár című közérdekű magazint

..... példányban 2009. év ..... hónaptól

12 számot
1500 forint előfizetési áron

Név:.....

Település:.....Irányítószám: .....

Utca, házszám:.....Postafiók: .....

Tel./fax:.....

Fizetés: banki átutalással – postai csekken (a megfelelő aláhúzandó)

Egyéb megjegyzés: .....

.....
aláírás

A megrendelés alapján a kiadó küldi a számlát, illetve a postai befizetési csekket.
Visszaküldendő a szerkesztőség és kiadó címére:
7761 Kozármisleny, Mikszáth K. u. 24.
Bankszámlaszám: 50100112-12005985
(Nemzetközi: HU31-50100112-12005985)

e.graphic stúdió

• Egyedi könyvek
teljes kivitelezése
akár 50-100 példányban is

• Hetilapok, periodikák
tördelése és komplett
nyomdai kivitelezése

• Színes plakátok készítése
30×60 cm méretig

• Színes és fekete-fehér
fénymásolás és nyomtatás

Nyitva:
Hétköznap 08.00-19.00

7624 Pécs, Hungária u. 14.
Tel./fax: 72/227-350
info@edenscript.hu

Szarvas István

Beszélgetés Prof. Dr. Magda Sándorral – 2.

Bízom benne, hogy reform-kormányzás indul

Beszélgetőpartnerem Prof. Dr. Magda Sándor rektor a gyöngyösi főiskoláról. Mit jelent neked Gyöngyös? Mert a főiskola Gyöngyös büszkesége és az ország egyik közjogi méltósága, Szili Katalin is többször járt már itt, hiszen ő adta át a Károly Róbert Főiskola Alapító Okiratát, valamint szoboravatások alkalmából is díszvendégetek volt.

Azt gondolom, hogy számomra – eleve mivel Heves megyei vagyok, hisz itt születtem Gyöngyös járás Ludas községében – Gyöngyös a minden. Édesanyám, mikor még élt, azt mondta: „Tudod kisfiam, amikor az udvarra kijövök, akkor látom a Kékest, és ez sokat jelent számomra.” Idekerülve gyermekünk itt végezte el az általános iskolát, a középiskolát, unokáim itt vannak és így mi ebben a városban, a Mátra közelségében élünk boldogan. Én azt hiszem, az emberek itt szeretnek, én legalább ilyen mértékben őket, és mindent megteszek azért, hogy közéleti személyiségként minél több örömet szerezzek a városban élőknek. Számomra fontos az idősek otthona, a sport, az egészségügy és természetesen – gondolom, nem sértek meg senkit – a legfontosabb a család mellett a Károly Róbert Főiskola. Ez életem része, ennél többet nem kaphattam. Ezért soha nem jöhetett szóba, hogy bármilyen csábításnak engedjek, hisz a nyolcvanas években, amikor a kandidátusimat megkaptam, akkor a pártközpontba hívtak, de nem akartam hallani sem arról, hogy itthagyjam Gyöngyöst, a főiskolát. Pedig akkor (1984-ben) még nem volt szó arról, hogy rendszerváltás lesz, de döntésemet a mai napig sem bántam meg. Gyakorlatilag többször felmerült a rendszerváltás utáni időszakban is, hogy talán máshol kellene munkát vállalnom. Amikor a Szent István Egyetemhez tartoztunk, rektorhelyettes voltam, de nem akartam rektor lenni. Vagyis mindenem Gyöngyös és a főiskola. Amikor a nagyrédei partokról látom Gyöngyöst, akkor már hazaérek, de úgy is fogalmazhatok, hogy amikor Budapestről jövet a Shell kutat meglátom, akkor már tudom, hogy a nyakkendőmet levehetem, mert már itthon vagyok. Nekem mindig a Mátra fénye jelentette a Sarkcsillagot, mert ez vezet Gyöngyöshöz, a főiskolához és az otthonomhoz. Míg vannak vállalkozók, akik a vagyonukat gyarapították és így lettek gazdagok, én azt mondhatom, hogy egy csodálatos vagyonom van, egy óriási gazdagság, amely valahol a részem, és remélem, hogy életem végéig egy közös megbecsüléssel leszünk az iskola és magam iránt. Lehet mondani, hogy nagyon elfogult vagyok, de úgy érzékelem, hogy a kollégáim is így vannak ezzel, és főleg akkor igaz ez, ha megnézzük, hogy mi volt ez az iskola 30 évvel ezelőtt épületében, környezetében, tanáraiban, a tanárok tudományos minősítésében, hallgatói létszámában, épített környezetében, kultúrában, sportban és még sorolhatnám.

Azért beszéljünk a másik munkahelyedről is, a Parlamentről.

Ott a kutatási és innovációs eseti bizottság elnöke vagyok, így jelenleg ebben a minősítésben tudok nyilatkozni. Az előző 4 évben a mezőgazdasági bizottság elnökeként segítettem a Parlament munkáját.

Most, mialatt beszélgetünk zajlik az MSZP küldött-közgyűlés. Mire megjelenik ez a cikk, hogy fog kinézni – Magyarországnak régi vagy új miniszterelnöke lesz? És mit várszt a közeljövőtől?

Mindenképpen azt várom, hogy szakértői kormány jöjjön létre. Válság van, és ebből a válságból ki kell lábalni. Tudomásul kell venni, nem engedhető meg, hogy az ország továbbra is ebben a „totoja”, lassú mozgásban maradjon. Ma sokkal gyorsabban kell reagálni a kihívásokra. Ellustultunk, a minisztériumok többségében elszabotálják a munkát. Ezt képviselőként sokat mondom, háborgok és igyekszem segíteni. Az nem engedhető meg, hogy ez európai uniós pénzek még mindig nem tömegében hozzák létre az új értéket. Azt reméltem 2008-ban, hogy az európai uniós fejlesztésekkel nagy fejlődés indul el. Azt gondolom, a kormány egyik fő bűne, hogy az európai uniós pénzeket eddig nem tudtuk hatékonyan elkölteni. Ha ez megvalósult volna, akkor ma 60–80 ezer embernek lenne új munkahelye. Ígéret volt, sokat hallottuk, hogy 2008 őszén már „daruhegyek” fognak Magyarországon állni. Olyan miniszterelnök-jelölt kell, aki a megoldást is felmutatja, mert ennek az országnak változnia kell. Azt remélem, hogy ha egy szakértői kormány működik, azzal jól jár az MSZP, jól jár az MDF, jól jár az SZDSZ, és talán beáll ebbe a mindig ellenkező ellenzék, a FIDESZ és a KDNP is. Az országnak azt kell megérteni, hogy legcsodálatosabb az lenne, ha volna egy normális politika, ahol most azt mondanák, hogy igen, a következő négy évben létrehozunk egy nagy koalíciót – amit a németek meg tudtak tenni, pedig nem volt ekkora a válság –, és a nagy koalíció érdekében félretesszük az önös politikánkat, mint ahogy mi például a kutatás és innovációs eseti bizottságban mindig konszenzussal hozzuk meg a döntéseinket. Ma a politika, a politikusok hazájukhoz, egymáshoz való viszonya az, ami tönkreteszi az országot, mert önös érdekük hajszolását mellőzve kellene valahogy azt mondani az embereknek, hogy nem saját érdeket megvalósító választás kell, hanem egy sikeres Magyarország hozhat a többség számára megnyugvást, örömet, de a sikeres Magyarország csak hiteles embereken keresztül valósulhat meg. Ezért úgy gondolkodom, hogy a minisztériumokba szakemberek kellenek, nem pedig politikusok. Szakemberek, akik számon kérhetők. Persze nem tudom, hogy vannak-e, akik elvállalják az ilyen feladatokat, de mindenképpen abban reménykedek, hogy mikorra ez az interjú megjelenik, akkorra egy több párt által támogatott, az MSZP többségét fenntartva és súlyát megőrizve egy reform-kormányzás indul el, amely nagyon jó hatással lesz Magyarországra, az itt élő emberekre, Európára.

Van-e valami olyasmi, amit én nem kérdeztem, és szívesen megosztanál olvasóinkkal?

Azt gondolom, hogy a tudomány, az oktatás felelőssége soha nem volt akkora jelentőségű, mint napjainkban. Ha kritikusan beszélünk, és azt mondjuk, hogy a válságban több minden is elavul, akkor joggal kérdezhetjük, hogy a tudományt nem kellene-e felülvizsgálni és ezzel együtt a felsőoktatást is? Ha új eljárások kellenek, akkor talán új ismeretekkel rendelkező tanárok is kellenek, mert nem a diák a hibás abban, hogy alacsony és használhatatlan tudással kerül ki az intézmények többségéből, hanem az az iskola, amely olyan tanárokat alkalmaz, akik tudása napjainkra már elavult. Így én a fejlődést, az ország fejlődésének, fejlesztésének alapját a képzésben látom. Nem engedhető meg, hogy amikor jelentős pedagógus-többlet van, akkor 10 ezer pedagógust veszünk fel egy évben, akik közül többen a diploma megszerzését követően átképzésre szorulnak. Tudomásul kell venni, hogy ma más a szerkezet, mint ami indokolt lenne. Lehet, hogy kevesebb hallgató kell, de akkor azt nem a „fűnyíró elven” kell elérni. Ha látjuk azt, hogy csak ezer pedagógus, vagy kommunikációs, humánerőforrás-gazdálkodás stb. szakos végzős hallgató tud csak elhelyezkedni, akkor vissza kell fogni az ilyen képzéseket. Meggyőződésem, hogy ha túlképezzük azt, akire nincs szükség, akkor ő a diploma megszerzését követően joggal kérdezi azt, hogy miért tanult (még ha ezt az állam finanszírozta is).

www.elhunytak.hu

„Nem múlnak ők el, kik szívünkben élnek”

E. K. C.: *Ez a cím a mottója Magyarország internetes emlékportáljának. Megkérdezem a honlapot üzemeltető Copus Kft. ügyvezetőjét: ha jól értelmezem, ezen az oldalon elhunyt szeretteinknek állíthatunk emléket? Hogyan fogant a gondolat egy ilyen portál létrehozására?*

K. F.: Igen, a www.elhunytak.hu ezt a célt szolgálja. Létrejöttében személyes indíttatás is közrejátszott egy haláleset kapcsán. Az elképzelés egy, mindenki számára elérhető oldalról alakult ki, ahol elsősorban eltávozott szeretteinkre emlékezhetünk, de a családfa-kutatásban is segítségünkre lehet.

E. K. C.: *Milyen volt a fogadtatás és milyen problémákkal kellett szembenézni az induláskor?*

K F.: Jellemzően elismeréssel szóltak a temetkezési szolgáltatók és besorolták a honlap szolgáltatását a kegyeleti kínálatukba. A nyilvánvaló közlési igény, amely megvan bennünk, gyászolókban, eddig a sírfeliratokban és gyászhírekben jelent meg. Mostantól ez világhálón is teljesülhet, igényes megjelenéssel, szeretteink emlékéhez méltó módon. Így egyre többek számára lesz ez elfogadott módja a tiszteletadásnak és a megemlékezésnek.

E. K. C.: *Mi az a plusz, amivel az emlékportál kiegészíti a megemlékezés hagyományos formáit?*

K. F.: Jól alkalmazkodik a mai kor életviteléhez, mert bármikor bárhol elérhető, így teremtve alkalmat néhány bensőséges pillanathoz, amit gondolatban együtt tölthetünk elhunyt szerettünkkel.

E. K. C.: *Különösen empatikus kezelést igényel ez a téma. Kell-e ehhez szakértelem vagy valamilyen előképzettség?*

K. F.: A honlap létrehozása csapatmunka volt, amelybe szakemberek vettek részt. Az adatok felvitelét a temetkezési szolgáltatók végzik, nekik napi rutinjuk az adatvédelmi és kegyeleti szabályok betartása, és a gyászoló családtagok tapintatos kiszolgálása.

E. K. C.: *Nagyon igényesen kivitelezett oldalról van szó. Érvényes-e itt is a „minőségnek nem kell cégér”?*

K. F.: Ismertségre és elismertségre nekünk is szükségünk van. Az emlékportál esetében ehhez bizalmat keltő arculatra és egy pontosan betartott szabályrendszerre van szükség. Ez a két dolog, amely megteremtheti az emlékportál elismertségét, mellyel elnyerheti a gyászolók bizalmát.

E. K. C.: *Úgy érzékelem, fontos Önöknek a személyesség, az elődök emlékének színvonalas ápolása. Mennyire jellemző ez a mai társadalomra?*

K. F.: Nyilván különböző mértékben tartjuk ezt fontosnak, de úgy gondolom, hogy jellemző. Remélem, hogy az elhunytak.hu Magyarország internetes emlékportálja tartalmával hozzájárul majd, hogy igaz történeteket elmesélve, örökül adhassuk gyermekeinknek mindazt, amit elhunyt szeretteinktől kaptunk.

E. K. C.

Czupy György

Simonyi József óbester – 1.

A legvitézebb huszár

1773. március 13-án született a Szabolcs vármegyei Nagykállóban, a barbácsi Simon családból. A Simonyi nevet a bárói címe joga után 1804-től használta. Apja, Simon Pál kisgyermekként Mosonmagyaróvárról került rokonához, Nagykálló esperéséhez, ahol felnövekedve mészárszék-tulajdonosként vette feleségül a szabolcsi Hetesényi családból származó Zsuzsannát. Hét gyermekük közül a negyedik volt József, aki tanulmányait szülőfalujában kezdte, majd a görög katolikus egyházi iskolába Máriapócsra került, ahol már kitűnt „vakmerő harci szelleme”, s igazát nem egyszer tettekkel próbálta bizonyítani. A jól tanuló, jó eszű gyermek nem tudott tartósan gyökeret verni egy iskolában sem: Debrecenbe járt a piaristákhoz, majd Nagykárolyba, s végül Pestre került: de a tanulás rendszerességét képtelen volt megszokni.

Harcos szelleme, a katonáskodás iránti vonzódásaként 1787-ben – 14 éves korában – tanulmányait megszakítva jelentkezett egy éppen Pesten táborozó huszárezredbe, de édesapja gyorsan kiváltotta a huszároktól. Az alacsony termetű, kemény kötésű, kemény akaratú fiatalember kitartott szándéka mellett: 1787-ben belépett Siegmund Wurmser gróf osztrák huszárezredébe, hogy harcolhasson a török birodalom elleni háborúban. Ezredét 1789-ben délre irányították. Kapitánya egy ízben járőrnek küldte ki a fiatal közlegényt a török hadmozdulatainak megfigyelésére. A törökök észrevették és megtámadták a magányos lovast, de a fiatal fiú hősiesen ellenállt, s két törököt megölt. A Pancsovánál zajlott csatáról Kiss Károly, a napóleoni idők krónikása leírja, hogy Simonyi milyen hősiesen harcolt, de „Simonyit is vérbe borulva vitték ki a csatából, aki fülénél öt ujjnyi sebet kapott…” Erős szervezetének és akaraterejének köszönhetően pár hét múlva felgyógyult.

1792–1815 között folyt a francia forradalom, majd a napóleoni hadsereg, az európai hatalmak különböző koalíciói közötti háború. A Habsburg birodalom egy jó ideig ellenfele, de Napóleon és Mária Lujza házassága után már szövetségese volt Napóleonnak, akinek katonai zsenialitása, mohó hódításvágya nagy szerepet játszott abban, hogy Simon Jóska közlegényből a „legvitézebb huszár” legyen, aki a harcászati helyzetek specialistája volt.

Hogy ez a tudása, tehetsége kitűnjék, olyan háborúsorozatra volt szükség, melyet Napóleon jóvoltából élt át akkoriban Európa. Ennek is köszönhette a fiatal Simon József, hogy őrmesterből 1797-ben alhadnagy, 1800 decemberében már főhadnagyként került vissza a huszársághoz. 1802-ben hőstetteiért megkapta I. Ferenc császártól a Mária Terézia-rend lovagkeresztjét, s az ehhez járó örökös bárói címet, 1804-ben (ekkor 31 éves).

(*folytatjuk*)

Jéki László

Fánkot kelesztünk

A fánk története a középkorra nyúlik vissza. Felfedezése, mint a legtöbb éteké, a véletlennek köszönhető. Állítólag egy bécsi pék özvegye valakinek a fejéhez akart vágni egy darab kenyértésztát, de az célt és irányt tévesztve véletlenül olyan lábasba esett bele, melyben éppen zsír forrt. A történet igaza persze nehezen lenne ma már bizonyítható.

A fánk készítése közben kétszer is adódik félórányi szabadidő, míg a tésztát egyben, illetve már fánk formára kiszaggatva kelesztjük. Ezalatt végiggondolhatjuk, mitől és hogyan lesz a lisztből, tejből, élesztőből és a többi alapanyagból ízes fánk. A terjedelem szabta korlátok miatt csak a „fánkká válás" legalapvetőbb részét mutatjuk be vázlatosan. A téma kifejtésének az is komoly korlátot szab, hogy egy sor kérdésre nem is tudjuk az egyértelmű választ.

Történetünk egyik főszereplője a fehérjékből álló sikér. A liszt sokféle fehérjét tartalmaz, közülük elsősorban a glutenin és a gliadin képes hálószerű szerkezetbe, ún. sikérhálóba összeállni. A dagasztás, a tészta megdolgozása során kialakuló szerkezet fogadja magába az élesztő hatására felszabaduló szén-dioxid gázt, így lesz szépen kelt, magas a tészta. A tésztának két feltételt kell teljesítenie: legyen képlékeny és ugyanakkor rugalmas is. Ha teljesen képlékeny lenne, akkor a gáz a belsejéből elvándorolna a felszínre és elszökne, az eredmény lapos, keletlen tészta. Ha csak rugalmas lenne, akkor mindössze néhány óriásbuborék fogadná magába a gázt, nem pedig sok parányi, egyenletesen eloszló buborék. A sikér anyagokból kiépülő háló teljesíti ezeket a feltételeket, egyszerre képlékeny és rugalmas. Ennek megértéséhez azonban még mélyebbre kell hatolnunk az anyagszerkezet feltárásában.

A gliadin és a glutenin hosszú láncokat alkot, a gliadin rendszerint néhány ezer atomból áll, a glutenin láncában akár milliónyi atom is található. A molekulát első közelítésben sok ezer szemből álló gyöngysornak is elképzelhetjük, az atomok a lánc gyöngyszemei. A magára hagyott molekula az asztalra letett hosszú gyöngyhöz hasonlóan össze-vissza kunkorodik, a feltekeredő lánc többször érinti saját magát. A fehérjemolekulák persze bonyolultabbak a felfűzött gyöngyöknél, ugyanis a láncból itt-ott kisebb oldalágak is kinyúlnak. Ezek a nyúlványok kötést hoznak létre a molekula egymással érintkező szakaszai között, vagyis egyetlen hosszú molekulából egy belső kötésekkel rögzített kusza csomó lesz. A csomó belsejében szabadon maradó térrészeket vízmolekulák töltik ki. Az egymás melletti molekulagubancok egymáshoz is hozzákötődnek, a sok kis gubancból egy nagy áll össze. Ilyen a sikér a lisztben, mielőtt kezelésbe vesszük.

Az első lépés: vizet (tejet) adunk a liszthez. A víz hatására felbomlanak azok a kötések, melyek a gliadin vagy glutenin molekulacsomón belül a lánc érintkező szakaszai között létrejöttek, a csomóból most már ki lehet bontani a láncot. A víz hatására az egyes láncok is elválnak egymástól, majd a gubancból kiszabadult hosszú láncok teljesen véletlenszerű irányokat vesznek fel a vízben. Ahogy ezt a híg masszát keverni kezdjük, úgy kezd kialakulni a rend. A dagasztás is ezt a molekuláris rendcsinálást szolgálja. A láncmolekulák egymással párhuzamosan, de egymást keresztezve, átszőve rendeződnek el. A szálak „szőttessé" állnak össze, méghozzá három dimenzióban. A szálak azonban nem válnak teljesen egyenessé, továbbra is maradnak bennük itt-ott kunkorok, görbületek, ezeken a helyeken fennmaradnak az egyetlen molekulán belüli és a molekulák közötti kötések. Ezek biztosítják a massza rugalmasságát, nyújtáskor a kunkorkötések felszakadnak, a szálak kiegyenesednek, a tészta megnyúlik. Ahogy magára hagyjuk a tésztát, a kötések újra létrejönnek, rugalmasan visszaáll az előzőhöz hasonló állapot. A kétféle fehérjemolekula egyébként nem pontosan azonos szerepet játszik, a rugalmas nyúlásban például a hosszabb glutenin molekulák szerepe a döntő.

A dagasztás során sok levegő is kerül a tésztába. A tésztába kevert vaj vízhatlanná teszi a fehérjemolekulákat, vagyis lassítja a háló kialakulását, a cukor pedig magához köti a vizet, amit a sikértartalom felszabadítására szántunk. Ezért kell alaposabban és hosszabb ideig dagasztani az édes tésztákat, mint a kenyértésztát.

Ezzel készen van a sikér-háló, az üregeket pedig a kelesztés során betölti, majd egyre tágítja az a szén-dioxid gáz, mely az élesztő hatására átalakuló cukrokból szabadul fel. A kelesztés idején a tészta térfogata a duplájára nő meg, a glutenin molekulák rugalmasságuk határáig, maximális mértékben megnyúlnak. A második dagasztás, finom átgyúrás során megszüntetjük a glutenin molekulák feszességét, a felesleges szén-dioxid kipréselődik a tésztából, kisebbek lesznek a gázbuborékok. Újra friss táplálékhoz jut az élesztő, egyenletesebb lesz a tésztában a hőmérséklet-eloszlás. Ezután a kiszaggatott tésztát ismét kelni hagyjuk.

Itt kellene abbahagyni a történések elemzését, mert ezen a ponton még azt hiheti az ember, hogy érti a megdolgozott tésztában zajló folyamatokat. Érti például, hogy miért ajánlanak a receptek magas fehérjetartalmú, magas sikértartalmú lisztet. Értjük azt is, hogyan lehet – itt most nem részletezett módon – elrontani a tésztát, néhány kénatom hogyan szünteti meg a molekula és ezzel a tészta rugalmasságát…

Nem foglalkoztunk a fánktészta több fontos összetevőjével, de már így is eléggé bonyolult a kép. Egyetlen adalékanyag, a só példáján mutatjuk még meg, hogy milyen hatása lehet annak, ha nem követjük az évszázadok alatt kialakult receptúrák utasításait. A só természetesen szerepet kap az ízhatásban, de közvetlenül hat a folyamat két főszereplőjére, az élesztőre és a glutenin molekulákra is. Túl sok só gátolja az élesztő baktériumok működését, tehát kevés lesz a szén-dioxid gáz, sűrű és lapos lesz a tészta. A só képes erős kötésekkel hozzákapcsolódni a hosszú fehérjemolekulák oldalához, emiatt azok kevésbé mozgékonyná válnak, a tészta emiatt is sűrűbb, nehezebb lesz. Ellenkező hatása is van azonban a sónak, meggátolja, hogy a glutenin ragacsos, gázmegkötésre alkalmatlan masszává álljon össze. Ezt azzal éri el, hogy gátolja a lisztben lévő fehérjebontó enzimek működését.

Olvasás közben letelt a kelesztésre szánt idő, ideje hozzálátni a fánkok kisütéséhez.

* * *

Az áprilisban elhunyt dr. Jéki László, barátunk és szerzőtársunk fenti írása a Szeressétek a spagettit! című könyvből származik. Eredetileg 2002. január 11-én jelent meg Molekuláris rendcsinálás – fánkkészítés címmel a Hetedhéthatárban.

Jéki László kötetei megrendelhetők a kiadónál 2500 forintos áron
(Héthatár Bt. Kozármisleny, Mikszáth Kálmán u. 24. 7761,
e-mail: hethatar@t-online.hu),
illetve megvásárolhatók az Alexandra boltokban

„Evet, evet, evet!”

Magyar dal zengett a Boszporusznál

Augusztus 12–18. között a mohácsi Bartók Béla Vegyeskar a testvérváros Beykoz vendégszeretetét élvezhette. Dr. Hoppál Péter vezetésével kétnapos fesztiválon képviseltük műsorunkkal Mohácsot, hirdetve a magyar kultúra, a magyar muzsika jó hírét. A több ezres nézősereg előtt, a Boszporusz partján csendültek fel, Kodály, Bartók, Bárdos Lajos, Petrovics Emil, Szokolay Sándor művei és egy csokorra való gyönyörű dunántúli népdal. A kórust Erdélyi Dániel, pécsi orgonaművész kísérte zongorán. A fellépés nagy sikert aratott, a beykoziak igazi különlegességnek tartották, mint ahogy nekünk igazi csemegének számított a tradicionális török zene és táncok bemutatója. Valóban testvérnek tartanak minket, győztük elfogadni a gratuláló kézfogásokat. Különösen örültünk az alpolgármester asszony dicsérő szavainak, hiszen neki is van kórusa, karvezetőként értő füllel hallgatott minket.

Vendéglátóink nagyon szép programot állítottak össze számunkra: Isztambulban szinte minden látnivalót megmutattak, de sétahajóztunk a Boszporuszon, vásárolgattunk a híres fedett Bazárban, rácsodálkoztunk Camilica kilátójából a metropoliszra, majd az egész koronájaként Sile Beach strandján fürödhettünk a Fekete-tenger éppen haragosan hullámzó sós vizében.

Ezek után búcsút intettünk a kedves törököknek, Ázsiának, Isztambul mecsetjeinek és a karcsú minareteknek. Az autóbusz hazagurított minket a való világba, magunk mögött hagytuk Seherezádé és Aladdin varázslatos keleti világát.

A kórus Beykoz főterén

Folytatódik a munka, új évad, új célok, de telve a szívünk a keleti csodával. „Evet, evet, evet!” – azaz, igen, igen, igen, barátunk Beykoz!

MÉCS IMRÉNÉ

Rónai Béla

Magyarul – magyarán

Rónai Béla

Téves szókapcsolatok

Elvileg minden szó kapcsolatba kerülhet az összes többivel, mert a mondat a beszéd, a szöveg meg nem ismétlődő funkcionális egysége. Kivételek a szó és a mondat értékű állandó nyelvi kifejezések. Idegen nyelvekben vonzatoknak nevezik őket. Legjellegzetesebb típusai a szó értékű szólások és a mondat értékű közmondások. A *vaj van a fején* és a *van valami a füle mögött* szólást szándékosan ritkán cserélik föl. A *kutyából nem lesz szalonna* szinte elképzelhetetlen a kutyának más állat fölcserélésével vagy a szalonna helyett mondjuk a kolbász szavunk alkalmazásával.

A szókapcsolatok állandósága nem tartozik minden beszélő ember nyelvi kifejező készségéhez. Ez az oka a beszédben, de az írásban is gyakran előforduló tévedésnek. A nagy nyilvánosság előtt hangzott el a szónok szájából: „*Úgy fél tőle, mint az ördög a szenteltvíztől.*” Nem is olyan nagy tévedés, mert mindkettő: a szenteltvíz és a tömjénfüst a vallásos szertartások eszköze a gonosz elűzésére, távoltartására. „(Az asszonynak) *annyi az ideje, hogy Dunát lehetne vele rekeszteni.*” Az idő, a szabad idő még képszerűen, metaforikusan értelmezve se olyan „valami”, amellyel a Duna folyását meg lehetne állítani. A rekesztésre mást is használt az újságíró: „*A mai választási kampányban bizony Dunát lehetne rekeszteni az ígéretekkel.*” Személyekre vonatkozó névmás az akadály a következő mondatban: „*Annyi katona szökött be a faluba, hogy Dunát lehetett volna velük rekeszteni.*” Csak a jó ízlésre hivatkozva tekinthető vitatottnak. „*Ekkor kelt lábra az a hír, hogy a főnöke helyét nézte ki magának.*” Sok mindennek lába kel, azaz észrevétlenül eltűnik, a hír azonban szárnyra kel. Zrínyi szerint: „Az idő szárnyon jár…” – „*Faképnél hagyta a kitanult mesterségét*” – írta egy személyügyekkel foglalkozó tisztviselő bizonyos rosszallással. Ott lehet hagyni, szakítani lehet vele, búcsút lehet neki mondani, ha nem személyről van szó. Itt csak személyt jelölő szó állhat tárgyként. Jelentése: hűtlenül elhagy. Nem bővült a jelentése, nem jött létre dologra vagy elvont fogalomra utaló nyelvi forma. Az újságíró szerint: „*Szégyellték magukat a lányok* (ugyanis meztelenre kellett vetkőzniük). *Próbálták magukat véka alá rejteni.*” A véka régi magyar űrmérték. Népmesékben jutalom vagy vételár: egy véka aranyért, egy véka ezüstért. A Bibliában is szerepel: mécset, gyertyát, lámpát se azért gyújtanak, hogy véka alá rejtsék. A véka alá rejt valamit azt jelenti: eltitkol, illetve nem lehet tudást, szépséget, tehetséget, véleményt (szókimondó ember) véka alá rejteni.

Az azonos gondokkal küszködő emberek összetartozását így fejezte ki a szónok: „*Egy hajóban úszunk.*” Bizonyára az járt a fejében, hogy „egy csónakban evezünk”.

A munkaadók és a munkavállalók tárgyalásának eredménytelensége így öltött nyelvi formát: „*Harmadszor se tudtunk közös dűlőre jutni.*” Legközelebb vagy dűlőre jutnak, vagy közös nevezőre.

A bírálat sértő jellegét így panaszolta el a csoportvezető: „*A késedelmet is a fejünkre vetették.*” Gyakori a testrészek nevének fölcserélése. A fejnél maradva sokkal inkább a fejünkhöz vágják, fejünkre olvassák. Itt a szemünkre vetik lett volna helyénvaló.

Az idézett szövegrészek pontos ismerete és helyes használata is az anyanyelvi műveltséghez tartozik.

Az Erdélyiek Klubja Pécs Egyesület köszöni a támogatók által számára felajánlott adó 1%-ot, amit kulturális célra használt fel.

Judit Hagner (Wetzlar, Németország)

„…akkor az egészen más”

Ülök egy hegy lábánál. Egy könyvhegy lábánál a padlón. Szeretném átrendezni a könyveimet, mert a legkisebb „könyv-tár” se használható, ha két sorban egymás előtt tolakodnak a könyvek. Kaptam egy gyönyörű új könyvespolcot, így könyveim és én hamarosan fellélegezhetünk. De hát ez tart egy darabig, mert ha egyiket megszeretgetem, megharagszik a másik. Legtöbbnek jut legalább egy átsuhanó mosoly.

És feljönnek a történetek…

A következő polcon féltett kincseim, a dedikált könyvek. Ajánlás a szerzőtől vagy ajándékozótól a legszélesebb skálájú „irodalom”. Lehet így: „Juditnak szeretettel Gyuri 4/1 76.” Bernáth Aurél könyv, Bernáth Aurél tanítványtól. Jó könyv, jó ajándék.

„… nagy szeretettel, kézcsókkal ajánlom. Csorba Győző ’73” „… nagy szeretettel küldöm és ajánlom. Csorba Győző ’82” … és így tovább. Kossuth-díjasunk. Hogy jövök én ehhez a megtiszteltetéshez? Szép és hosszú történet… lenne.

„Juditnak baráti öleléssel, külön a 26. oldalon levő verset emlékeztetőül barátságunkra: Kerék Imre.” József Attila-díjas költőnk, akihez első levelem, tele dühvel és felháborodással, így kezdődött: „Kedves költő úr!” – és ő türelmes, udvarias négyoldalas levéllel válaszolt. Több mint tíz dedikált verseskötetem van tőle 30 év alatt – és a barátsága!

Írónk, krónikásunk, jó barátunk, Bogádi Kis Gyuri, aki eddig a legszebbet írta rólam, hozzám: „… szobraid bűvöletében”. Kezemben invitáló könyve: „Ülj a tüzünkhöz”. Kell több?

… aztán: „Juditnak, találkozásunkra 2007.” Egy különös, szép ÖSSZEtalálkozás, egy rendkívüli könyv (a nagy szobrászművészről). „Kapu 2000” ajánlva: Ilonától, a K. Fürtöstől! – tudod, a „lenge lány, AKI SZŐ” ő a SZÍNművésznő és a szerénység szinonimája nekem.

… Fuchs Tóni, akitől az első szuahéli szavakat tanultam: „… barátsággal és vadász üdvözlettel”. Gondolatban büszkén kihúzom magam. „In alle Ewigkeiten” – kedves Tóni.

Az ember hosszan elmereng itt lent a padlón… és múlik az idő.

Kezemben egy vékonyka, szerény könyv. Ajánlása a szerzőtől egy „képes kisregény”. Csak ezt, ezt az egyet hadd meséljem el!

Felszaladó képsor. Újságíró-tanuló voltam a Dunántúli Naplónál. Szemináriumvezetőm Kampis Péter volt, a Napló főmunkatársa, újságíró, szenvedélyes „rasender Reporter”.

Azt mondja a kurzus után Pécsett, este 9-kor:

– Maga maradjon itt még egy pillanatig!

Maradtam.

– Írjon egy cikket az ibafai fapipákról, ha már egyszer kultúrház-igazgató ott.

– Azért?

– Kap 200-at.

– Mikorra kell?

– Tegnapra.

– … aha.

– Holnap reggel kilenckor felhívom és maga beolvassa.

– A telefonba. – Így én. (’74-et írtunk.)

– Persze.

Ibafa, kultúrház, telefon, postamester.

– Jutka (sic!), a D. N. van a vonalban, adom.

– Vagyok.

Kampis:

– Olvassa!

– Olvasom.

…

– Várjon! Ezt maga találta ki? Tényleg maga írta?

(hülye) – Hagy olvasni?

És ez így ment végig.

Jó darabig a 200-ból nem lett semmi. Bementem a Naplóhoz, hogy kiverjem a palávert. Jelen voltak: Bebesi Karcsi, kiváló költő, exsógorom, Békési Sanyi volt osztálytársam, főember, és a Kampis. A felcsattanó röhejre, amikor beléptem megszólalt Kampis:

– Ti ismeritek egymást? Na, szép kis gyülekezet! (Valami jó volt a hangjában, akárhogy titkolta.)

A szövegemre, hogy miért is jöttem, ott mindenki előtt:

– Adjon valaki 100-at kölcsön, addig úgyse hagy békén ez a nő.

A második 100-at sose kaptam meg. Az vigasztalt, hogy egyszer félmondattal elejtette: „Ha ebből a huszonkettőből (mármint a szeminárium résztvevői) kettőből lesz valaki, maga az egyik.” Egy darabig reménykedtem, hogy egyszer talán igaza lesz…

A tanulóidő végefelé közeledett. Aztán egyszercsak egy szép reggelen:

Ibafa, kultúrház, telefon. Pécs, Kampis:

– Figyeljen!

– Figyelek.

– Kap egy lakást, egy írógépet, 2000 valamennyi fizetést, napi 24 óra szabadidőt és maga Szigetvár függetlenített újságírója.

Én: – Pillanat, pillanat, várjon csak!

Csend, csend a vonal végén.

Kampist hallom, fenyegetően, halkan:

– Nem őrjöng az örömtől?

Aztán ordítva tovább: – Mi van magával, maga hülye picsa? Hülye tyúk! Tudja maga milyen ajánlat ez? Csak nem akar „nem”-et mondani?

De az én sorsom akkor már régebb óta „átrendezés” alatt állt.

– Tudom, tudom, várjon csak. Holnap bemegyek a Naplóhoz… ezt nem lehet így…

– Bánom is én! – és levágta.

Ötkor keltem, hogy a Naplónál legyek fél kilencre.

Kérdem a portást, hol találom a Kampist?

– A Kampist? – hahotázta ő. – Most? Talán 11 után.

– Kérdezze csak meg, legyen szíves.

Felszól, leteszi, néz rám, mint egy kísértetre.

– Itt van. Várja magát.

Az íróasztala előtt állt, összehúzott „befagyott-tó” szemekkel.

– Most aztán kíváncsi vagyok.

– Férjhez megyek Nyugat-Németországba.

Olyan halkan és komolyan még nem hallottam őt, olvadó jegekkel a szemében:

– Ha szerelem… akkor az egészen más.

Már öt éve éltem kint, gyakran jöttünk Magyarországra. Hallottam, „kémeim jelentették”, hogy ’79-ben megjelent a Kampis első könyve.

Amikor utoljára láttam a lakótelepi, sokadik emeleti lakásának nyitott ajtajában – már akkor az éghez közel, így is, úgy is. Úgy érzem, örömmel nézett rám, arcán a mindenkori kis ironikus mosoly.

– Maga? Jöjjön be! Éppen hajat mostunk…

Bal kezében vizes hajú hajasbaba, jobbjában fésű. Lassan fésülgette. A baba tulajdonosa, mint búvópatakocska, hol itt, hol ott tűnt fel. Mondom, szeretném, ha dedikálná frissen vett könyvét, az „Orr-ügy”-et. Letette a babát és írta. Ezt:

Kampis Péter, a „horgász”, a „száguldó riporter”, a „látó” negyvenkét évet élt.

KAMPIS PÉTER

ORR-ÜGY

Bánki Juditnak, azelőtt kis Kornétnének, most és immár mindenkorra Judit Hagnerné asszonynak ajánlom szeretettel e nehány dolgozatot, örvendezve, hogy sikerült felfedezni e „jóságos kelekei” végre.

Éljenek a halak!

80 éjszaka

kampipéter horgász

SZÉPIRODALMI KÖNYVKIADÓ

Ülök a hegy lábánál, a könyvhegy lábánál a padlón… az idő folyik… elfolyik észrevétlenül.

Hát ez az átrendezés még tart egy darabig.

Dr. Vargha Dezső – Szolzsenyicin halála ürügyén

Fejezetek a Gulag történetéből

Dr. Vargha Dezső

8. rész: A bolsevista pusztítás tovább folytatódik

Sztálin válasza Solohovnak

A válasz 1933. május 6-i keltezéssel meg is érkezett, és a következőt tartalmazta: „…Köszönetet mondtam leveleiért, amelyek föltárják gépezetünk egy kis hibáját, és rámutatnak, hogy néhány pártfunkcionáriusunk, csupa jó szándékból, mert le akarja fegyverezni ellenségeinket, barátaink ellen fordul, és akár határozottan szadistává válhat. Ám ezek a megjegyzések nem azt jelentik, hogy mindenben egyetértek önnel. Ön a dolgok EGYIK oldalát látja, de nem látja a bajt. Mert ez a dolgoknak csak az EGYIK oldala. Hogy ne tévedjünk, a valóság MÁSIK oldalát is látnunk kell a politikában, márpedig az ön két levele nem irodalom, hanem tiszta politika. A MÁSIK oldal pedig azt mutatja, hogy körzetének – és nemcsak az önének – tisztelt földművesei bizony sztrájkoltak, szabotáltak, és készen álltak rá, hogy megvonják a kenyeret a munkásoktól és a Vörös Hadseregtől! Igaz, csendesen és látszólag békésen (vérontás nélkül) szabotáltak, ám ez mit sem változtat a dolog lényegén, tudniillik, hogy a tisztelt földművesek aknamunkát folytattak a szovjethatalom ellen. Halálos küzdelmet vívtak, kedves Solohov elvtárs!

Persze ezek a sajátosságok nem igazolhatják azokat a túlkapásokat, amelyeket a funkcionáriusaink követtek el, ön szerint. Felelniük kell a bűnösöknek, a viselkedésükért. De napnál világosabb, hogy nem ártatlan bárányok a mi tisztelt földműveseink, ahogy az ön levelei alapján gondolhatnánk. No, minden jót. Kézszorítással. Híve, J. Sztálin."

Az „osztályidegen elemek" kiirtása

Az 1933/34-es nagy éhínség mérhetetlen pusztítása azonban még nem volt elég a Sztálin vezette bolsevikoknak. Ezt követően megindították a címben jelzett nagyszabású „akcióikat", amelyek során egy-egy társadalmi réteg szisztematikus megtizedelése történt meg. Elsőként a „burzsuj szakemberek" tapasztalhatták meg a „proletariátus öklét", majd az egyházi szervezettel és a vallásellenesség hirdetésével, a templomok és kegyhelyek gátlástalan pusztításával folytatták. A parasztok elleni hajszáról, a „kuláktalanításról" és az azt követő éhínségről már szóltunk. A városba özönlés meggátlására már 1932. december 27-én bevezették a belföldi útlevél intézményét, és benne a hivatalos lakcím (propiszka) igazolását. A városokat pedig „nyílt" és „zárt" kategóriába szorították be, ez utóbbiba a kicsit könnyebb helyzetben lévő nagyvárosok tartoztak.

A politikai rendőrség 1934. július 10-i kormányrendelettel történő átszervezése, az NKVD megalakítása újabb lendületet adott Sztálinnak és bolsevista bandájának. Amikor pedig 1934. december 1-jén meggyilkoltatták Kirov elnököt, félreérthetetlenül a társadalom tudomására hozták: van elég hatalmuk és gátlástalanságuk ahhoz, hogy ezt követően bárkivel (!) elbánhatnak! Elsőként a pártbeli ellenzék likvidálása történt meg ebben a szakaszban. A „leningrádi ellenforradalmi központ" és a trockisták szétverése mellett Zinovjev, Kamenyev és társaik „kiiktatása" következett. A tömeggyilkos Nyikolaj Jezsov „NKVD-vezér" ezt követően könyörtelenül leszámolt a „vidéki osztályellenség" tömegével az 1936-tól 1938-ig tartó „nagy rémuralom" keretében.

Sztálin 1937. július 2-án kelt táviratával utat engedett a szisztematikus „kulák-irtásnak". A vidéket pártkatonákból álló trojkák szállták meg, és rövid úton, tömegesen ítélték el a gyanúsnak mondott személyeket. Halálos ítéletek garmadáját hozták, a kényszermunkára ítéltek mellett hozzátartozóikat is a GULAG-ra száműzték. „Kvótákat" állítottak föl a tömegirtás mértékéről!

Jezsov 383 (fönnmaradt és ismert) „halál-listát" terjesztett föl jóváhagyásra. Ezek közül Sztálin aláírása-jóváhagyása 363-on, Molotové 373-on, Vorosilové 195-ön, Kaganovicsé 191-en, Zsdanové 177-en, Mikojané 62-n szerepel! Mindegyikük sok-sok emberi tragédiát takar, több százezernyi áldozatot!

A pártkáderek pusztítása

S hogy a saját legfölsőbb vezetésüket sem kímélték, álljon itt erre néhány adat: a központi bizottság 139 tagja közül 98-at (!), az 1934-es XVII. Pártkongresszus 1966 küldötte közül 1108-at tartóztattak le! A Komszomol vezető rétegére még jobban lesújtottak: a KB 93 tagjából 72-t, a 385 területi titkárból 319-et, a 2750 járási titkárból 2210-et ért el a „letartóztatási hullám." A leningrádi pártvezetés volt a leggyanúsabb: több mint 90%-án álltak bosszút! A Pravda, a bolsevista párt lapja fűtötte a hangulatot, megalapozta a gyűlölet irányát, amikor a központi pártküldöttek célját úgy határozták meg, hogy „kifüstöljék és eltiporják a trockista-fasiszta poloskafészkeket"… Most képzeljük el azt, hogy az „egyszerű állampolgár" mennyire volt biztonságban, ha a „pártvezetők" között ilyen irtást végzett a „generalisszimusz" és bandája…

Egy-egy társadalmi réteg mellett az irtás kiszélesedett: egész népcsoportokat száműztek a Távol-Keletre, és tűnt el nagy részük a GULAG büntetőtáborrendszerében.

Könyvelés – könyvvizsgálat – adótanácsadás – EU-s projektek auditálása – igazságügyi könyvszakértés

Turza Könyvelő és Könyvvizsgáló Kft.

Telefon: 30/216-3196 – E-mail: turza.agi@gmail.com

Iroda címe: 7633 Pécs, Esztergár L. u. 9/c

Bányai Tamás (Winston-Salem, Észak-Karolina)

Jegyzetek – 25.

Széthulló birodalom

Ha jól tudom, egy orosz tábornok jósolta meg, hogy nagyon rövid időn belül – talán már az idén – széthullik a Amerikai Egyesült Államok. Arra gondolt talán, ami elérte az egykori Szovjetuniót, az hamarosan elérheti Amerikát is. Ugyan ki merte volna megjósolni húszegynéhány évvel ezelőtt a kommunista birodalom feloszlását? És mégis bekövetkezett. Ha meg így történt, gondolhatta az az orosz tábornok, akkor miért ne történhetne meg ugyanez a másik oldalon? Meglehet, ő csak Alaszkára gondolt, amit a cár atyuska annak idején bagóért kótyavetyélt el az amerikaiaknak, s amit – ha a jóslat beválik – szintén kis összegért vissza lehetne vásárolni a készpénzhiányban szenvedő Washingtontól. Alaszkában van olaj, van gáz, esetleg ott is el lehetne zárni a gázcsapokat. Floridában ugyan ritkán kell fűteni, de ez a déli állam addigra már Nagy-Kuba része lesz, feltehetőleg akkor is szövetséges. Szomorú, hogy Castro ezt már nem fogja megélni.

Moszkvában egy kicsit módosították az egykori angol gyarmatosítók jelszavát: oszd meg és uralkodj. Náluk ez így hangzik: oszd el és neked is jut belőle bőven. Malmukra hajtja a vizet, hogy Amerikában már van egy autonóm terület, amelyiket úgy hívnak: Disneyland. Ez az álmok világa – igaz, egyre kevésbé az amerikai álomé – amelynek kereteibe az orosz álmodozás is belefér. A hollywoodi álomgyár még ennek is teret biztosít.

De lássuk a többit is, hogyan realizálódhat az orosz ábránd. A San Franciscó-i meg a New York-i Chinatown a kínaiaké, ez már biztos. Kezdetben még csak olyan különleges státusban, mint nem is olyan régen Hong Kong volt. A déli államok újra létrehozzák a konföderációt, rabszolgák helyett olcsó

mexikói munkaerőre alapozva. Északkeleten az európai befolyás teremti meg újra az eredeti tizenhárom állam szövetségét, ahol egyelőre még várni kell az euróra, de emiatt ne csüggedjen senki. A villanyvilágítást már bevezették mindenhova, az euróra is sor fog kerülni. Utah-ban és környékén létrejön a Mormon császárság, míg New Mexico visszatér ősanyja kebelére a mexikói drogbárók ellenőrzése alatt. Michiganben egy újabb autó Nom terület jön létre Detroit fővárossal, bár azt már nem a GM vagy a Ford fogja uralni, hanem az indonéz autógyárak laza szövetsége. Hawaii természetesen Japáné lesz, kamikázék és egy újabb Pearl Harbour mellőzésével. Kalifornia egy része Vietnamhoz kerül, a Vietkong már ássa az idevezető alagutat a Csendes-óceán alatt. Kansas, Iowa, Nebraska államok sorsa még bizonytalan, de valószínű, hogy ezeket a területeket az éhező afrikai országok fogják felosztani maguk között, itt ugyanis minden éhenkórász fekete diktátornak jut majd elég sikkasztanivaló.

Az indián rezervátumok nyilván India fennhatósága alá kerülnek, Nevada pedig azoké lesz, akik a legjobban tudnak blöffölni a földosztó pókerjátszmában. Texas elég nagy ahhoz, hogy megőrizze önállóságát a Bush dinasztia uralma alatt.

A többi is majd elboldogul valahogy, hiszen a hajdani Szovjetunióval ellentétben gúzsba köti őket a közös nyelv. Ma már nincs olyan kis település, ahol legalább két-három ember ne beszélne spanyolul, s köztudott, hogy a közös nyelv a legerősebb összekötő kapocs.

Még az sem lehetetlen – mert ma már semmi sem az –, hogy Barack Obama visszalép az elnökségtől, hiszen, ha van egy kis esze, nem akar Gorbacsov sorsára jutni. Ezt meg csak úgy kerülheti el, ha nem nézi végig országa romlását az elnöki székből. Legyen bármilyen kényelmes az az elnöki bársonyszék, én akkor sem irigylem. Az már valóban a kegyelemdöfés lenne, ha még a Talibán is benyújtaná igényét Coloradóra vagy Arizonára. És akkor az iraki síitákról még nem is beszéltünk.

(Csak zárójelben írom ide, hogy miután már megszűnt a vízumkényszer Amerikába, feltámadhatna Árpád apánk, mert nagyon nagy szükség lenne egy új honfoglalásra. Ismerve persze a szerencsénket, mi még Amerika újrafelosztásáról is le fogunk csúszni, mint Béla gyerek a csúszdán. Hát igen, a végén ő is seggre ült.)

QUARTZ
KERESKEDELMI ÉS SZOLGÁLTATÓ KFT.

Quartz Kft. – Pécs, Megyeri út 26.

Homokértékesítés, inert hulladék lerakása, tájrendezés, gépi földmunka

Telefon: 72/ 239-872

E-mail: quartz@t-online.hu

L. Csépányi Katalin

III. Palóc Párnafesztivál

Mátraderecske testvértelepülései is részt vettek az idei Palóc Párnafesztiválon – a polgármesterek vezetésével több tagú küldöttségek és szereplők jöttek a Hajdú-Bihar megyei Derecskéről, a felvidéki Nyékvárkonyból és a baranyai Nagyharsányból. A derecskei Szivárvány Néptánc Egyesület tagjai, a nyékvárkonyi és a mátraderecskei kórusok többször felléptek, nagy sikert aratva. Az ország egyetlen mofettájának épülete adott helyet több kiállításnak, köztük a derecskeiek szűrrátétes viseleteket, dísztárgyakat bemutató összeállításának, valamint a Viseleteink régen és ma című kiállításnak. Az augusztus 28-tól 30-ig tartó párnafesztiválon a szombati főnapon reggeltől estig zajlottak az események: kisbíró és tanonca ébresztette a falu lakosságát, palóc ételek főzésével-kóstolásával telt a délelőtt, ezt követte délután a palócfelvonulás és az asszonykórusok, népzenészek, néptáncosok találkozója. A palóc divatbemutató után kezdődött a fesztiválest: Zám Andrea, a Kefír és a V-Tech fellépésével.

V. Bédai Búcsú

A Duna-Dráva Nemzeti Park területén található Hotel Béda Idősek Otthonában immáron ötödik alkalommal tartották a Bédai Búcsút az ott lakók, az ott dolgozók és a hozzátartozók, augusztus 8-án. A Mohács közelében lévő otthon gyönyörű platánfái alatt több mint kétszázan jöttek össze, kicsik és nagyok, hogy egy szép napot töltsenek együtt.

Az ország különböző részeiből és külföldről érkezőket a hatalmas platánfákon léggömbök, a kerítéseken papírvirág-koszorúk fogadták – az otthonban élők és Novics Szidónia foglalkoztatás-szervező díszítőmunkájának eredményeként.

A misével kezdődő rendezvény résztvevőit Fehér László intézményvezető köszöntötte, majd a Sátorhelyi Néptáncegyüttes műsora következett – a padokon ülő nézőket is lábmozgásra késztetve. Versendi Kovács József zenekarával pedig már együtt is énekeltek sokan.

A lakodalmi mennyiségű és minőségű ebéd után Worthmann Gábor és zenekara játszott.

Öröm volt látni a sok mosolygós arcot – három-négy generáció együttlétét!

Motesiky Árpád (Felvidék – Verebély)

Teodóz atya 80 éves

Szép májusi délutánon, keddi napon gyűltek össze Felsőaha templomában – Verebély mellett – a zoboralji magyarok, hogy Teodóz atyát, a bencés tanárpapot köszöntsék, születésének 80. évfordulója alkalmából. A népviseletbe öltözött zsérei, nyitragerencséri, koloni, gímesi, alsóbodoki, gesztei, valamint más zoboralji falvak hívői gyűltek össze, hogy köszöntsék az ismert és szeretett Teodóz atyát…

A vendégfogadó Károly atya volt, a verebélyi esperesplébános, de a Teodóz atya tiszteletére celebrált istentiszteleten közreműködött Józsa Attila, bősi, Licskó Bálint pogrányi plébános és Bíró László püspök atya is Magyarországról. A zoboralji hívők, valamint a polgári társulás nevében Teodóz atyát Puchovszky László, Gímes polgármestere köszöntötte és tolmácsolta a Zoboralján élő magyar nép szeretetét. Apropó, Jáki Sándor Teodózt ismerik a Csángóföldön, Erdélyben, a Délvidéken, és mindenütt a Kárpát-medencében, ahol magyarok élnek…

A felsőahai találkozót, ünnepélyes köszöntőt, a sok-sok virágot, örömkönnyeket nehéz lenne szavakba önteni. Az orgona búgó hangjai mellett, a nemzeti imánk eléneklése után a születésnapi köszöntő folytatódott a felsőahai kultúrházban, ahol aztán a zoboralji népdalok ritmusára csinos menyecskék és lányok, szépszál legények hívására táncra is perdültek. Nem hiányoztak az idősebbek sem, akik nagyon régen ismerik Teodóz atyát. „Isten áldja meg Teodóz atya még sokáig!” – mondta valaki kötetlenül. – „Jöjjön máskor is!”

Mivel újat talán nem tudnék mondani a bencés atyáról, egy régebbi írásom részleteivel köszöntöm. Ámde annyi mégiscsak idetartozik, hogy szemlélete a világról, elkötelezettsége a templomi, népénekek és a népdal iránt töretlen. Nyolcvan esztendős kora ellenére erejének, szellemi, lelki és testi képességeinek teljében van. Mindezeket a papi, emberi hitéből meríti. Ezért áll őrá is a Szentírás szava (Dániel 12,3): „Akik igazságra tanítottak sokakat, tündökölnek örökkön-örökké, miként a csillagok.”

Megjelent: 1990. október 22-én, *A Hét*ben

Jáki Sándor Teodóz atyát, a Győri Bencés Gimnázium tanárát Komáromban ismertem meg. Az ősz hajú bölcs pap minden mondatát, szavát és gondolatát nagy figyelemmel hallgattuk, mert mély érzelemmel és erővel hatottak ránk.

Az egyházi népi éneklésről, népi énekekről beszélgettünk. Tudnunk kell, hogy Teodóz atya már rég elkötelezte magát a zenével: zenetanár, kórust vezet, és leginkább arra büszke, hogy sok-sok zenét szerető, tehetséges embert bocsátott útjára, akik apró munkával gyarapítják és szeretettel terjesztik a magyar népénekeket. …

Jáki Sándor Teodóz magyarföldi bencés atya közvetlenségéről, emberszeretetéről meggyőződhettünk a Zoboralján is. Visszatérőben, egy-egy jelesebb alkalommal, népzenei találkozón, az idők múlásával is név szerint ismeri az embereket, a legidősebb néniket is. Ezt az emberi tulajdonságot tanítani, sajnos tanulni sem lehet, az ember

csupán valahonnan hozza magával, örökli a családból. Teodóz atya családja három papot adott a nemzetnek. Jelentőségét talán mi érezzük leginkább, amikor a magyar papok hiányáról, a papképzés fontosságáról és sürgős megoldásáról beszélünk. …

Teodóz atya a csángókhoz való kötődését imigyen fogalmazta meg: „Erdélyben harminchétszer jártam, ebből tíz még Ceausescu idejére esett. Hogy miért? Tízéves koromban kezdtem el érdeklődni irántuk, amikor is egy térképen a Keleti-Kárpátokon túli területet piros pontokkal jelölték. Elvégeztem a Zeneakadémia középiskolai tanárképzőjét és a karvezetőképzőt, később itt, Győrben a zongoratanár-képzőt. Pesten orgonálni is megtanultam, máig büszke vagyok rá, hogy Gergely Ferenc tanítványa lehettem. Mindez – a zeneszeretet, a csángók iránti érdeklődés és szerzetes papságom – szorosan összetartozik.”

Végezetül még annyit, hogy a magyarföldi papot, Teodóz atyát, a bencés tanárt, önzetlen munkájáért és a határokon túli magyarság kultúrkincseinek összegyűjtéséért, ápolásáért Szent László Érdemrenddel tüntették ki.

KÓTA-díj Teodóz atyának

A magyar Kórusok és Zenekarok Szövetsége, KÓTA Elnöksége a kiemelkedő eredménnyel végzett művészi munka és a közösségért végzett áldozatos tevékenység elismerésére alapította a KÓTA-díjat 2004-ben.

A Győri Bencés Gimnázium nyugalmazott szerzetes-pap tanára, a diákok generációit oktatta magyarságtudatra, kultúrára, a zene megbecsülésére és szeretetére. Teodóz atya, határainkon innen és túl a magyar egyházi népénekek gyűjtője, a magyarság gyámolítója, istápolója. Rómában így mondják, ő a csángók „apostola”. Kiemelkedő tanári, karnagyi és tudományos munkásságát a KÓTA életműdíjjal köszöni meg.

A VIII. Magyar Karvezető Konferencia Záróhangversenyén 2009. március 7-én a Zuglói Zoborhegy téri Regnum Marianum Templomban került sor a 2008 évi KÓTA-díjak átadására.

Prof. Dr. Cifra János vezényletével elhangzott Kodály-Balassi: Szép könyörgés és Kodály: Sík Sándor Te Deuma valamint Joseph Haydn: Missa Sancti Nicolai művek után, adta át a díjat Prof. Dr. Kollár Éva, a KÓTA elnöke.

2009. március 11.

Írta: Németh István dr.

* * *

– Azért hívtak Pestre, ráadásul a Zoborhegy téri Regnum Marianum templomba, hogy ezt átvegyem – mutatott rá az éremre az atya. Sok régi és becsült zenésztársammal találkoztam, közöttük még volt zeneakadémiai tanárommal, Párkai Istvánnal és volt növendékemmel, aki a legtöbbre vitte közülünk, Czifra Jánossal, a salzburgi professzorral, az ottani dóm karmesterével – mondta örvendve Teodóz atya.

HUmor*zsák*

Szigetvári-Szattinger Krisztián 2/3 oldala Romhányi József és Szigetvári János szellemében

Választások – 2.

Erdőszél

Tömeg (skandál): Köztársaság! Köztársaság! Köztársaság!

Csőrmester: Maguk mit csinálnak itt!?

Bubó: Úgy hallom, skandálnak…

Csőrmester: Ebből lesz mindjárt a ***skandálum***…!

Gödény: Édes csőrmester úr, hogy szólhat ilyen szárazon? Igyon egy kis pezsgőt!

Szamár: **IÁ**ba, mindent bele a p**IÁ**ba!

Vörösbegy: Ez zene füleimnek! ***Mus' kotály*** módszerre van szükség, hogy megdöntsük királyságot!

Tömeg (skandál): Köztársaság! Köztársaság! Köztársaság!

Kígyó: Ssszeretném kössszétenni a hírt, hogy a válasssztásokat essszeken a feketefehér és ssszínes ***tevéken*** lehet majd nyomon követni…

Makimajom: Kész cirkusz lesz így az egész…

Kígyó: …besszámolunk minden fontos eseményről egyenesen a válasssztási ***főpróbafülkékből***!

Csőrmester: Hé, kampányfőnök, hol lehet szavazni ezekre a tevékre?

Kígyó: Essszt a kérdést meg sem hallottam! Termésszetesen a **pupúlistán**!

Bubó: Akkor a ***pupúláció*** nagy százalékánál nyerők lesznek!

Nyű: Ha kilóg a popója, szavazzon a púpúra!

Csőrmester: Ki a nyű ez a szörnyű állat?

Nyű: Engedje meg, Csőrmester úr, ***Sir Nyű*** vagyok.

Csőrmester: Honnan a fenéből ette ide magát?

Kígyó: A Szzzir Angliából importált kampánytanácsadó. Minden fafejbe beesszszi magát a ssszlogenjeivel.

Nyű: Ha nem tetszik a királya, ne szavazzon ma rája!

Tömeg (skandál): Köztársaság! Köztársaság! Köztársaság!

Csőrmester: Mit csinálnak ott azok a mosómedvék?

Kígyó: Ők őrzik a választások tisztaságát!

Csőrmester: Az nehéz lesz, hiszen ezek erdőszerte jól ismert ***pénzmosómedvék***!

Bubó: Egy megoldást látok, Csőrmesterem. Hatalommegosztás. Próbáld meg rávenni a királyt, hogy adja át a hatalmat egy kormányzatnak! Különben itt anarchia lesz!

Csőrmester: Nagy ötlet, Doki! Mindjárt beszélek vele. *(Elrepül)*

Fél óra múlva a sakál fontoskodva megjelenik a felállított pódiumon, és szót kér

Sakál: Őfelsége szeretné elkerülni a fölösleges kiadásokkal járó választásokat, inkább mérhetetlen bölcsessége arra indítja, hogy átadja a hatalmat egy általa kiválasztott kormányzatnak.

Tömeg: Halljuk, halljuk…

Csőrmester (súgja): Könnyen meggyőzhető volt, de mégis micsoda fogás tőle ez a tálalás!

Bubó: Mindjárt meghalljuk, micsoda fogást főzött ki…

(folytatása következik)

A CONCERTO MUSIC bemutatja:

MR BIG koncert
Időpont: 2009. szeptember 27., 19:00 h
Helyszín: Budapest, Diesel Klub
Jegyinformáció: www.concerto.hu

TROUBLE
PENTAGRAM koncert
Időpont: 2009. október 7., 19:00 h
Helyszín: Budapest, Diesel Klub
Jegyinformáció: www.concerto.hu

A LIVESOUND PROD. bemutatja:

PORCUPINE TREE koncert
Időpont: 2009. november 1., 20:00 h
Helyszín: Budapest, Petőfi Csarnok
Jegyinformáció: www.livesound.hu

Rónaky Edit

Humor

Szójátékok idegen szó, név hasonló hangzása alapján

– Hogy hívják a szégyenkező svédet?
– Fejet Horgasszon.

– Hogy hívják a görög szállodást?
– Leszpenész Falatisztakosz.

– Hogy hívják a japán kannibált?
– Mukia Kayama.

– Hogy hívják az angol nőgyógyászt?
– Sír Ben White.

– Hogy hívják az ügyeletes arab orvost?
– Koffein Ampullah.

– Hogy hívják az argentin füdőmestert?
– Baromió Cabinez.

– Hogy hívják a lengyel átváltozóművészt?
– Leszek Poczok.

– Hogy hívják az orosz egyetemi tanárt?
– Szigor Demerev Buktatszkij.

– Hol lesz a kopasz embernek látomása?
– Tarvisióban.

– Miből készül az angol tea?
– Lipton Yellow Léből.

– Hogy hívják a holland operaénekest?
– Johang van Boeven.

– Hogy hívják az ukrán horgászt?
– Nedumáj Pontyijenkó.

– Hogy hívják az angol orvosnőt?
– N. Emma Rendell.

– Mi a londoni torreádorok kedvenc helye?
– A bikadili Cirkusz.

– Hogy hívják a kongói fényképészt?
– Tekincsa Vakumba.

– Mi az, ha megszüntetik az angol parlament felsőházát?
– Szőrtelenítés.

Csikós József és Csikós Józsefné nagyalásonyi tanárok gyűjtéséből

Logika- és memóriafejlesztés

Trükkös négyszögek

A különböző alakú figurákat egy egyenessel úgy kell ketté vágni, hogy a két darabot valahogy összeillesztve egy négyszöget kapjunk! Jó térlátással a feladat könnyen megoldható!

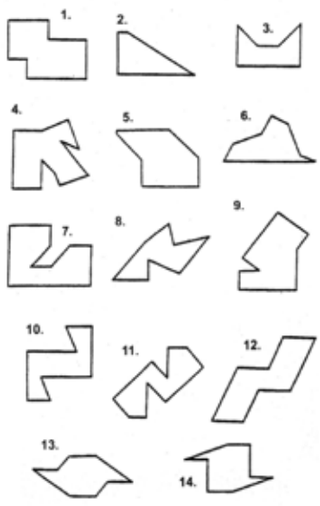

Számkereső

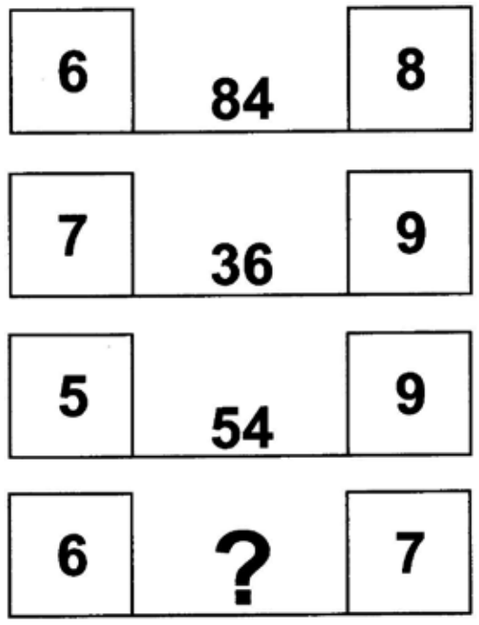

Milyen szám kerül a kérdőjel helyére?

Közösködő

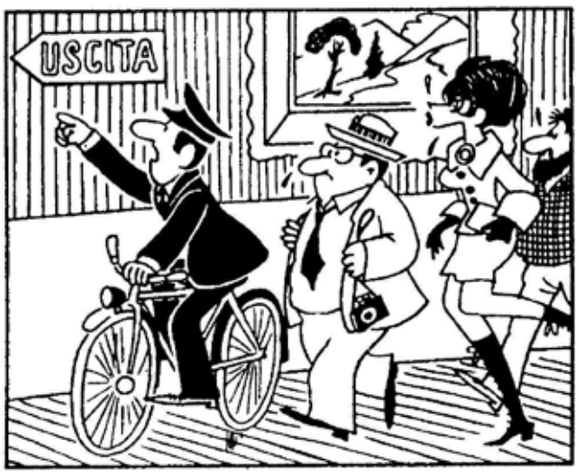

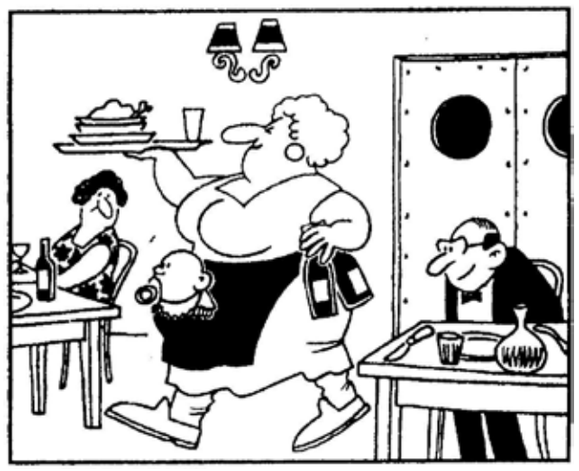

Az első kép 7 részlete megtalálható a második képen is, annak ellenére, hogy látszatra a két kép teljesen különbözik egymástól!

Tér-kép

A szöveg melletti képben felfedezhető egy elrejtett ábra, mégpedig térben érzékelhető!

A háromdimenziós kép úgy válik láthatóvá, ha a képet szorosan az orrunk elé tartva, a részletekre nem figyelve nézzük, majd lassan eltávolítjuk magunktól – olvasótávolságban kiderül, mi rejtőzik a képen!

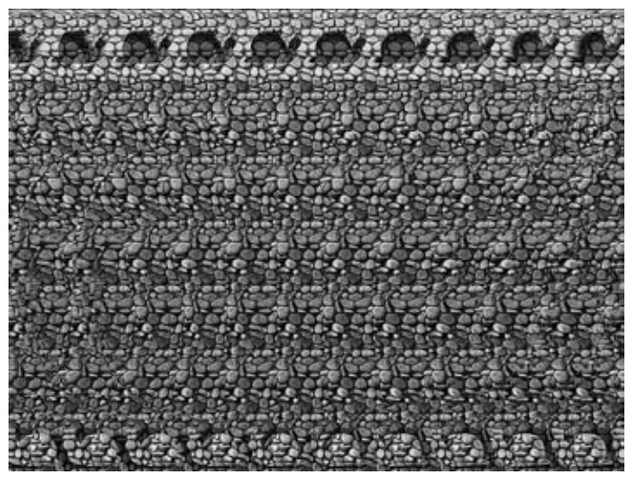

Torzsok Lajos gyűjteményéből

Az Alexandra Kiadó könyv-újdonságai

Mess Béla: Emlékszikrák
Fél évszázad vadászélményei
145x215 mm, 232 oldal, ára: 2699 Ft

Az idős orvosprofesszor szerzőnek ez a hetedik vadászati témájú kötete. Előző könyvéhez, a Vadász tanmesékhez hasonlóan ezúttal is több mint félszázadnyi vadászmúltja során gyűjtött élményeiből és vadásztapasztalataiból válogat. Az emlékek felelevenítésén túl azonban ismeretterjesztő szándék is vezérli. A vadászattal kapcsolatos irodalmi, művészeti, sőt nyelvészeti és etikai kérdésekkel is foglalkozik.

Helen Exley: Örökké tartó szeretet
155x160 mm, 168 oldal, ára: 2999 Ft

Ez az idézetgyűjtemény a szeretet erejét, hatalmát, legyőzhetetlenségét példázza személyes és családi életünkben, szűkebb és tágabb környezetünkben. A szeretet gyógyír, képes megváltoztatni mindent: orvosolja az igazságtalanságot, vigaszt nyújt a szenvedésre, talán még a háborút is legyőzi. A szeretet hatalma a legnagyobb a világon.

1000 horgászati eszköz
Botok, orsók, csalik és egyéb kellékek
Szerkesztette: Kántor Tamás
230x305 mm, 336 oldal, ára: 5999 Ft

Ez a könyv a horgászat szerelmeseinek szól. A szerző, dr. Henning Stilke olyan kötetet állított össze, amely horgászati stílusonként veszi számba a szükséges kellékeket. Henning Stilke a főszerkesztője Európa legnagyobb horgászmagazinjának, a Blinker című folyóiratnak. Szenvedélyes és sikeres horgász lévén tapasztalt szakértője a különböző horgászati módszereknek, felszereléseiknek és technikáiknak.

* * *

A kiadó weboldala www.alexandra.hu címen található.

Lenkey István

Költőt avatunk

A több mint fél évszázada évenként megrendezett országos ünnepi könyvhétre közel félszáz új verseskötet, novella-gyűjtemény és regény jelenik meg. E művek írói, költői között vannak többkötetes és elsőkötetes szerzők egyaránt. Az idei könyvnapon örömmel vehettük kézbe egy baranyai kötődésű elsőkötetes **Táncoló szavak** című versgyűjteményét.

Schiszler Zsolt Bálint Mohács szülötte, s itt járt a Széchenyi Általános Iskolába, Pécsett a Babits Gimnáziumban érettségizett, és az egyetemet is Pécsett, a jogi karon végezte. Kisgyermekkorától – apai örökségként – zenével is foglalkozott, trombitálni tanult a mohácsi zeneiskolában. Ma is aktív tagja a híres pécsi Vasutas Koncert-Fúvószenekarnak, és emellett énekel a Bartók Béla Férfikórusban. Mindennapi munkája is Pécshez köti: az Országos Igazságügyi Hivatal Baranya megyei részlegében dolgozik.

Ennek a zene bűvkörében élő embernek nagyon fontos egy másik művészeti ág: az irodalom is. Megjelent versei közül a *Bálint Ágnes emlékére* akár kötetnyitó is lehetett volna, hiszen az derül ki belőle: hogyan lett Schiszler Zsolt az irodalom lelkes rajongója. Bizonyára sok hozzám hasonló korú olvasó emlékezetében megelevenedik az évtizedekkel ezelőtt a tévében bemutatott bábfilm szövege és több kedves figurája: Mazsola, Tádé, Manócska, Morzsi, s a rajzfilmek Vízipók-Csodapókja és Frakk, a macskák réme, akikkel mi szülőként ismerkedtünk meg, miközben gyermekeinkkel a képernyőt néztük. Érdekes egybeesés, hogy éppen az idei könyvhéten jelentette meg újra a Móra Könyvkiadó *Bálint Ágnes: Mi újság a Futrinka utcában?* című könyvét. Schiszler Zsolt emlékező versét olvasva az interneten Bálint Ágnes lánya, így írt róla: „Nagyon-nagyon meglepett a vers. Nem gondoltam, hogy valaki teljesen ismeretlenül, csak Bálint Ágnes írásai hatására ilyen gyönyörű búcsúverset ír. Örülnék, ha az írónő vendégkönyvébe is bekerülhetne. Köszönöm szépen."

E vers zárósoraiban szinte ars poeticát fogalmaz meg Zsolt: „*Hiszek még a szép mesékben. / Mit általad megismerhettem, / Átadom, ha engedi tehetségem.*"

Schiszler Zsolt **Táncoló szavak** című kötetének öt ciklusa közül a másodikban, az *Élet* elnevezésűben, a Bálint Ágnes emlékére írt vers mellett találunk a naiv gyermekből felnőtté váló fiatalember gondjairól valló költeményeket, nehéz napokról szólókat, amikor „*eső szitál a felhők felett*", és reményt adókat, amelyeken „*napos égbolt ígér tágabb teret*". A „*Harminckét év*" ugyanúgy évfordulós önmegszólító költemény, mint *József Attila Születésnapomra* című verse. *Delelő* című versébe is beletesz vendégszövegként „*Kertész leszek*" című költeményéből egy sort: „*Kelő nappal én is kelek*". S feltehetőleg a ciklusnyitó *36 fok* című versét is – melyben igen szellemesen él a „*fok*" szó többféle jelentésével: „*36 fokos szögben félek*", „*36 fokos vízben megégek*", „*36 fokos lejtőn is elérek feljebb, míg hegycsúcsomra felérek*" – *József Attila Kései siratój*ának verskezdő sora ihlette: „*Harminchat fokos lázban égek mindig*". Jobb költői mintát nem is találhatott volna! Elmondása szerint is József Attila, Radnóti Miklós, Pilinszky János sorai kerülnek első helyre olvasmányai között. S hogy e költők hatására és élete eseményeinek, átélt érzéseinek nyomán hogy jönnek létre sajátos szószerkezetei, verssorai, versszakai, arról is olvashatjuk *Daloló szavak* című vallomását. Versei „*dallamok, csak rímelnek*", „*A betűk kottákat alkotnak*" és így „*Szárnyaló, új lelket kapnak*", mint a zene dallamai.

A harmadik ciklus: a *Barátság* címadó verse az emberek közti egyik legbensőségesebb és legmélyebb kapcsolatról szól, ahogy a *Barátok*; *Rövid tanács*; *Sóhaj*; *Állj meg egy szóra* című írásai is.

A *Szenvedély* elnevezésű egységben *égő érzés*ről, *lángoló*, *halálos ölelés*ről, *sebet vágó tűzmadár karmá*ról, *hedonista* vágyakról, *vulkánná forrt* véréről olvashatunk, de arról is, hogy e szenvedélyek, a bennünket körülvevő világ zaja és tán még a trombitaszó után is jólesik a csend: „*A csend vágya*". „*Hagyjatok aludni!*" – kiált fel egy másik költeményben. Ebben írja: a „*Csendnek híve vagyok, / Szavakat ringatok*". Talán ilyenkor születnek versei. Ebben a részben jelenik meg többször fiát karjaiba ölelő édesanyjának képe, aki a hazatérés nyugalmát, az otthon biztonságát adja számára. „*Édesanyám sokat védett, / Rossz élménytől óvott, féltett. / Mindig érzem védő karját, / Megkezdem a magam útját.*" – írja az *Életem* ciklusba sorolt *Utamon* című versében is. Az *Édesanyám felé* című hasonló hangvételű.

A kötet záró egysége az *Érzések* címet kapta. *Álomvilág*, *Édes hajsza*, *Hűtlen érzés*, *Képzelt Angyal*, *Kettőnk világa*, *Levegőd lehettem* és más versek tartoznak ebbe a témakörbe. Őszinte érzések és kérdőjeles bizonytalanságok: *Örülsz nekem?!*, *Szabad szerelem?!* sorjáznak.

Sokszínű érzésvilágából kiemel egy alapvetőt: a *Hit* kérdését, s azt teszi meg kötete nyitó ciklusává. Nem a tételes vallás gyakorlásáról szólnak az idekerült versek, hanem egy olyan ember gondolatai, aki benne él a kereszténység által meghatározott kétezer éves kultúrkörben. Meg tudja szólítani Jézust, az egyedülléttől szenvedve segítségül hívja az angyalokat, és egy formabontó imádságban áldást kér „*szerény lelkünk*"-re és „*életünk*"-re.

A kötet illusztrációit **Ciubuc Malvina** készítette. Ő a Pécsi Művészeti Szakközépiskolában tanult, most pedig a pécsi egyetem képzőművészeti karán folytatja tanulmányait. Rajzai sejtelmességükkel a versek rejtett világát is feltárják. Önálló alkotásokként is megállnák a helyüket ezek a rajzok. Kiegészítik és látványossá teszik a mondanivalót. Együtt élnek a versekkel. Úgy érzem, az illusztrátor ráérzett Schiszler Zsolt sokszínű költői világára.

(Kiadja: Sysler Bt. Budapest, Pécs, 2009)

Trebbin Ágost

Halló, Itt a pécsi cirfandli beszél…

Vidám rádióközvetítés Pécsről

1929 októberében került sor első alkalommal a Magyar Telefonhírmondó és Rádió Rt. vidéki helyszíni közvetítésére, mégpedig Csukás Zoltánnak, az országosan is jó hírnévnek örvendő pécsi bádogosmesternek és szőlőtermelőnek szkókói szőlőjéből. Nem volt véletlen a helyszín kiválasztása. A kitűnő pécsi mester cirfandlija és olaszrizlingje nagy közkedveltségnek örvendett közel és távol.

Az 1920-as években Csukásék tradicionális, vidám szüretei, és az ezt követő mulatságok Pécs város nevezetes eseményei közé tartoztak. Mellesleg a rádióközvetítés jó reklámfogásnak is bizonyult, Pécs város idegenforgalma az 1930-as években folyamatosan emelkedett.

Lapozzuk fel a korabeli helyi napilap, a „Pécsi Napló” 1929. október 13-i számát, amely így számol be a nevezetes eseményről:

„A magyar rádiótársaság, amint már jelezték, holnap, vasárnap délután szüreti ünnepélyt közvetít Pécsről. Igen nagy sikere volt nyáron a Csákváron rendezett aratóünnepnek és így merült fel az életre való ötlet, hogy a magyar mezőgazdaság egy másik nevezetes ünnepét, a szüretet vigyék a közönség elé. Amikor a rádiótársaság figyelme Pécsre terelődött, Csukás Zoltán volt az áldozatkész szőlősgazda, aki szőlejét és présházát e célra rendelkezésre bocsátotta. Ma minden előkészület megtörtént és a rádió több mint negyedmillió magyarországi előfizetője, de a külföld is vasárnap délután fél 4-től egyórás, esetleg ötnegyed órán át ügyesen megrendezett, kellemes szórakozást nyújtó szüreti ünnepélyt élvezhet.”

Ma a közvetítő műholdak világában érdemes felidézni a korabeli, kezdetleges hírközlési lehetőségek technikai színvonalát.

„A vonalépítést a pécsi postaigazgatóság kerületi műszaki felügyelősége Gyapay Árpád műszaki tanácsos vezetése alatt Riesz Géza mérnök intézte. A Csukás szőlőben a mikrofon előtt lejátszódó jelenetek drótón a pécsi főpostára futnak, ahonnan a budapesti főpostára, innét a rádiótársaság stúdiójába kerülnek. A stúdió felerősítve továbbítja az egész műsort a Laki-hegyi leadóhoz, ahonnan újabb erősítés után a hangok szétáradnak Magyarország és az egész világ minden részébe.”

És elkövetkezett a várva várt nap. 1929. október 14-én, vasárnap ragyogó napsütés, de kicsit már hűvös őszi reggel köszöntött a pécsiekre. A város izgatott lázban égett, nem is volt más téma városszerte, csak a várható nagy társadalmi esemény. Mindenki erről beszélt: „Képzeljék el, nagy dolog ez kérem a magyar rádió helyszíni közvetítést ad Pécsről, Csukás Zoli bácsi szőlejéből…”

Ismét adjuk át a szót az újság tudósítójának: „Vasárnap délután vidám nótától visszhangzott a Szkókó-völgy. Friss zeneszóval a leventezenekar, mögöttük az énekkar, majd magyarruhás fiúk és lányok serege sietett a Csukás-szőlő felé. Közben egy-egy tovasuhanó autó vitte a meghívott közönséget a szkókói-völgy e gyönyörű pontjához, ahonnan ½ 4 órakor a magyar rádió közvetíti szüreti ünnepélyét. Három órakor délután még a legteljesebb káosz uralkodik. Nehéz elképzelni, hogy fog ebből egy félóra múlva a legteljesebb harmónia kialakulni. A présház teraszán rádióvevő van felszelve. Schwing Károly, a rádiótársaság mérnöke ellenőrzi a leadás próbáját. Az udvar egyik sarkában Gorrieri karmester vezénylésével keresi a leadáshoz legalkalmasabb zeneszerszámait, a szőlő alatti úton közeledik Tóth Aladárral az élen az énekkar, másik oldaláról pedig a szüretelő asszonyok serege.”

Pontosan fél négykor bekapcsolták a mikrofonokat. Minden együtt, kezdődhet az adás. Kurjongatás, mozsárdurrogás és madárcsicsergés… Hadd hallja a világ, megkezdődött a pécsi szüreti ünnep. Ment minden, mint a karikacsapás.

A közvetítés végén a rendező így összegezte az eseményeket: „Így is sikere volt a leadásnak, hátha még ezekhez a borokat – és itt a rendező úr természetesen Csukás Zoltán aranyérmes cirfandlijára és olaszrizlingjére gondolt – is lehetett volna közvetíteni…”

Csukás Zoltán présház-nyaralója még áll a szkókói völgyben. Kicsit szégyenlősen, lakóháznak átalakítva, csendesen húzódik meg a vén fák árnyékos hűvösében. Az öreg épület most már hallgatásba burkolózva álmodja vissza a tovatűnt fiatalságát, az egykori vidám szüreti mulatságok felejthetetlen emlékét…

Román Kati könyve

Az író bábszínész

„Nagyon hideg volt az a tél. Az egész város megfagyott. Jégcsapok lógtak az ereszeken, a madarak dermedten guggoltak a meleg kémények mellett, még az utcai lámpákból kiömlő fény is mintha megmerevedett volna. Sikoltozó szociális autók keresték a hajléktalanokat… Kegyetlen volt a hideg.

Az öreg bérház is összehúzódzkodva álmodozott:

– A tengerre szeretnék menni!

Ősszel az egyik lakásban nyaralásról szóló filmet vetítettek, és a ház visszafojtott lélegzettel figyelte a csodát: a tengert.

– Milyen kék, és a végtelenség, nem kell mindig a szomszéd házak unalmas pofáját bámulni. Majdnem mindegyiket utálom. Itt állunk egymáshoz szorulva, vagy egymással szemben, és van, akivel 40 éve nem beszéltem. … Ha mennék a tengerre, építenének nekem egy nagy hajót, és mindenkit elvinnék magammal. A tetőmön üldögélnének azok a nagyszárnyú tengeri madarak, halak ugrálnának, és fújna a meleg tengeri szél, az emberek meg nevetnének az ablakokban, és nagy fejeseket ugranának a nagy kékségbe.” – Az idézet Román Kati *A bérház történetei* kötetből való.

Román Kati színésznő akart lenni, de a sorsa másként alakult: bábszínész lett. „Imádtam a hivatásomat, a gyerekközönség tapsa kárpótolt az elveszett drámai szerepekért. A Bábszínházból mentem nyugdíjba. Közben nem hagytam abba a versmondást. Ma is elmegyek, ha hívnak. Továbbra is szeretem az irodalmat, és magam is próbálkozom.” – De még mennyire próbálkozik! Bábszínész lénye új dimenziót ad a világnak! Másként lát, másként érez. Gondolatai által életre kel minden, amiről csak ír – és a kötetét letéve már nem lehet ugyanúgy nézni a környezetünkre, mert mindenbe lélek költözik, ha Román Kati szemével látunk.

A kötet az Uránusz Kiadó gondozásában jelent meg. A címlapon Román György – Román Kati édesapja – Bérházak című színes grafikája látható.

L. CSÉPÁNYI KATALIN

Lapzártánkkor érkezett a hír: Román Kati bábszínész, életének 62. évében rövid szenvedés után szeptember 2-án elhunyt.

Hosszú távú éghajlati prognózis

Október – *Őszhó, Mindenszentek hava*						
H	**K**	**Sze**	**Cs**	**P**	**Szo**	**V**
			1 ♦	2 ≋	3 ≋	4 ●
5	6	7	8 ♦	9 ♦	10 ≋	11 ◎
12	13	14 L	15	16 ♦	17 ≋	18 ○
19	20	21	22 ♦	23 ♦	24	25
26 ⊙	27 ≋	28	29 ♦	30 ♦	31 ≋	

Kéri János

⊙ Első negyed ○ Újhold ≋ Köd
◎ Utolsó negyed ♦ Csapadék ❄ Hó
● Telihold L Lehűlés

Megjegyzés: Az újhold (○) előtt és közben hidegfronti hatás várható.
A telihold (●) előtti napokban és közben melegfronti hatás várható.

Havi ételajánlat

Meggyes (vagy szilvás) lepény

Kéri Jánosné

Hozzávalók: 4 tojás sárgája, 15 dkg margarin vagy 10 dkg zsír, 25 dkg cukor, 2 dl tej, 30 dkg liszt, 1 sütőpor, 4 tojás habja, tetejére magozott meggy vagy szilva.

Elkészítés: A tojások sárgáját a margarinnal vagy zsírral és a cukorral habosra keverjük, hozzáadjuk a tejet, a sütőporral elkevert lisztet és a keményre felvert tojások habját. Kikent, lisztezett tepsibe öntjük, vékonyan meghintjük zsemlemorzsával, és a kifejtett meggyet vagy szilvát a tetejére tesszük. Mérsékelten meleg sütőben lassan, tűpróbáig sütjük.

KÉRI JÁNOSNÉ (Nagyvenyim)

» Rádióműsor «

MR6 – A RÉGIÓ RÁDIÓJA
A Magyar Rádió Pécsi Körzeti és Nemzetiségi Stúdiója

Műsorrend magyar nyelven, hétköznapokon:

5.00 Hajnal-táj (MR1 – Kossuth Rádiótól)

HAJNALTÓL REGGELIG

FM 101.7 MHz
6.00 – 8.00 Hírek, időjárás, lapszemle, sportösszefoglaló
8.05 – 9.00 Magazinóra riportokkal
9.00 – 12.00 Itthon vagyunk!
12.00 MR1 Déli Krónika

DÉLUTÁN
FM 101.7 MHz
13.00 – Dél-után – az MR6 zenés magazinműsora
17.30 MR1 Esti Krónika
18.00 Estidőben!
22.00-tól: Petőfi éjszaka

Nemzetiségi műsorok az MR4 országos adásban:

Horvát nyelven: AM 873 KHz
8.00 – 10.00

Német nyelven: AM 873 KHz
10.00 – 12.00

Szerb nyelven: AM 873 KHz
14.00 – 16.00

Az MR6 pécsi régió rádiójának elérhetőségei:
Telefon: 72/518-333
Fax: 72/518-320
E-mail: regioradio@radio.hu
Net: www.mr6.hu

Ez a Hetedhéthatár 246. száma

9771418 109005 09005

web-oldalunk: www.hetedhethatar.hu
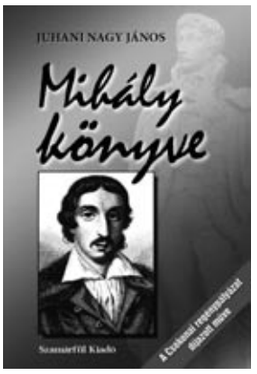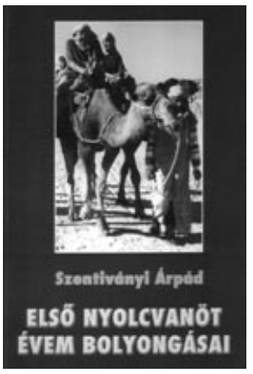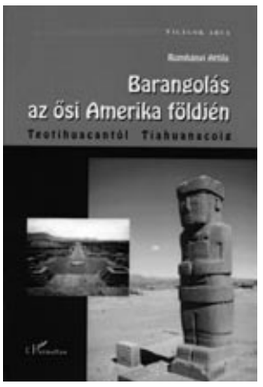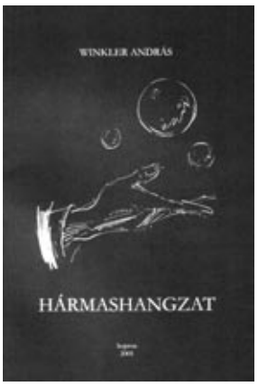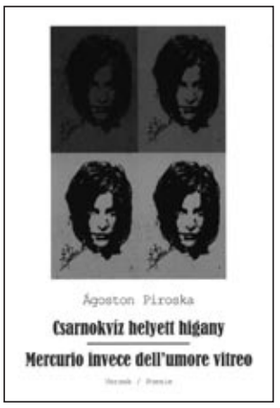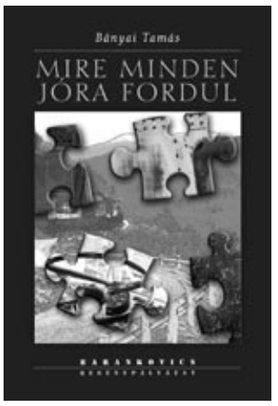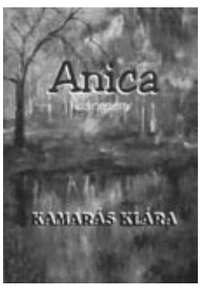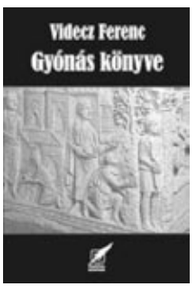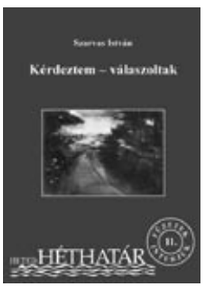
Könyvajánlónk